

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner det i Luxemburg i april 2001 ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan, gällande etablerandet av politiska och ekonomiska förbindelser mellan de avtals slutande parterna inom de områden som hör till avtalets tillämpningsområde.

Stabiliserings- och associeringsavtalet gäller utöver frihandel den politiska dialogen mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och Europeiska unionen. Vidare innehåller avtalet bestämmelser om utvidgat regionalt samarbete, rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt, tillhandahållande av tjänster, betalningar och kapital samt samarbete på området för rättsliga och inrikes frågor.

Avtalet innehåller också bestämmelser som anknyter till samverkan på olika områden och till utvecklande och förbättrande av tillhörande regler. Den ledande principen är en tillnärmning och slutligen harmonisering av

f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens lagstiftning med Europeiska gemenskapernas regelverk. Målet är en successiv förbättring av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens beredskap för en anslutning till Europeiska unionen. I ingressen till avtalet godkänner de avtals slutande parterna f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap på grundval av fördraget om Europeiska unionen under förutsättning att f.d. jugoslaviska republiken Makedonien uppfyller de kriterier som definierats av Europeiska rådet i juni 1993 och genomför stabiliserings- och associeringsavtalet samt i synnerhet de bestämmelser som gäller regionalt samarbete.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av till området för lagstiftningen hörande bestämmelser i avtalet. Avtalet träder i kraft när samtliga parter har godkänt det i enlighet med sina nationella förfaranden. Avsikten är att lagen skall träda i kraft vid samma tidpunkt som avtalet.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Målet för den i maj 1999 påbörjade stabiliserings- och associeringsprocessen har varit att i länderna i västra Balkan (Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kroatien, Serbien och Montenegro samt f.d. jugoslaviska republiken Makedonien) utveckla en på europeiska förfaranden och standarder baserad beredskap för att upprätthålla stabila demokratiska institutioner, befästa rättsstatsprincipen och bevara en öppen och sund ekonomi. Avsikten är att åstadkomma en likadan övergångsperiod som staterna i centrala och östra Europa genomgick innan anslutningsförhandlingarna inleddes. Stabiliserings- och associeringsprocessen förutsätter både av Europeiska unionen och av länderna i västra Balkan att de förbinder sig till målet som är fullständig integrering i unionen och att de vidtar nödvändiga åtgärder.

Stabiliserings- och associeringsavtalen är breda avtal med delad behörighet av samma typ som de Europaavtal som ingicks med länderna i centrala och östra Europa och de omfattar dels frihandel, dels politisk dialog och bestämmelser om utvidgat samarbete på flera olika områden. Däremot är avtalen inte lika brett upplagda och omfattande som EES-avtalet. Avsikten är att också i ingressen i kommande stabiliserings- och associeringsavtal nämna ländernas ställning som potentiella kandidater för EU-medlemskap.

Stabiliserings- och associeringsavtalen är avtal med delad behörighet som ingåtts med stöd av artikel 310 i EG-fördraget och som innehåller bestämmelser som både hör till gemenskapens behörighet och medlemsstaternas behörighet. Gemenskapen har exklusiv behörighet i fråga om de handelspolitiska bestämmelserna i stabiliserings- och associeringsavtalen. De flesta andra samarbetsområden i avtalet innehåller däremot frågor som också omfattas av medlemsländernas behörighet. Avtalen skall därför godkännas av såväl gemenskapen som medlemsländerna. I princip är alla avtal av samma typ, men vissa landsvisa skillnader finns dock.

Europeiska unionen har för närvarande ingått stabiliserings- och associeringsavtal med två länder i västra Balkan (f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och republiken Kroatien). Kroatien lämnade in en ansökan om medlemskap till Europeiska unionen i februari 2003. Med Albanien inleddes förhandlingar om ett stabiliserings- och associeringsavtal i januari 2003. I fråga om Bosnien och Hercegovina har kommissionen påbörjat en genomförbarhetsstudie som föregår stabiliserings- och associeringsförhandlingarna. För Serbiens och Montenegros del är följande steg när det gäller stabiliserings- och associeringsavtalen ett beslut om att genomförbarhetsstudierna skall påbörjas.

Stabiliserings- och associeringsavtalet med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien undertecknades i Luxemburg den 9 april 2001. Avtalet träder i kraft när samtliga parter har godkänt det i enlighet med sina nationella förfaranden.

2. Nuläge

I väntan på att stabiliserings- och associeringsavtalet skall träda i kraft har bestämmelser som gäller handel och handelsrelaterade frågor satts i kraft genom ett interimsavtal mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien om handel och handelsrelaterade frågor (EGT L 124, 4.5.2001, s. 1) som trädde i kraft den 1 juni 2001. Jämsides med interimsavtalet fortsätter tillämpningen av de handelsmedgivanden som lämnats med stöd av rådets förordning (EG) nr 2007/2000 om införande av särskilda handelsåtgärder för länder och territorier som deltar i eller är knutna till Europeiska unionens stabiliserings- och associeringsprocess (EGT L 240, 23.9.2000, s. 1). Ett avtal inom transportområdet mellan Europeiska gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien (EGT L 348, 18.12.1997, s. 169) trädde i kraft den 28 november 1997. Ett avtal mellan Europeiska gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien om handel med textilprodukter (EGT L 344,

31.12.1999, s. 1) trädde i kraft den 1 januari 2002.

Efter den socialistiska federativa republiken Jugoslaviens upplösning kartlade Finland sina bilaterala avtalsförbindelser med efterträdarstaterna. En stor del av de avtal som ingåtts med den socialistiska federativa republiken Jugoslavien hade föräldrats, och det var inte heller möjligt eller ändamålsenligt att förlänga deras giltighetstid med efterträdarstaterna efter det att Finland blivit medlem i Europeiska unionen. Med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien kom Finland överens om tillämpning av avtalet för undvikande av dubbelbeskattning (FördrS 59—60/1987, FördrS 34/1995) fram till dess att ett nytt avtal som undertecknades den 25 januari 2001 trädde i kraft den 22 mars 2002 (FördrS 22—23/2002). Samma dag trädde också en överenskommelse mellan Finland och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien om främjande och skydd för investeringar i kraft (FördrS 20—21/2001).

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Avtalets huvudsakliga innehåll

Stabiliserings- och associeringsavtalen omfattar utöver frihandel också politisk dialog och bl.a. bestämmelser om utvidgat regionalt samarbete, rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt, tillhandahållande av tjänster, betalningar och kapital samt samarbete på området för rättsliga och inrikes frågor.

Avtalen innehåller också bestämmelser om samverkan på olika områden och bestämmelser som avser att utveckla och förbättra motsvarande regler. Den ledande principen är en tillnärmning och slutligen harmonisering av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens lagstiftning med Europeiska gemenskapernas regelverk inom de samarbetsområden som ingår i avtalet. På detta sätt vill man successivt skapa förutsättningar för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att ansluta sig till Europeiska unionen. Bestämmelserna som reglerar samarbetsområdena är mycket generella och syftet är att stödja inrättandet av institutioner på respektive område samt dessa

institutioners verksamhet. Vid behov skall stabiliserings- och associeringsrådet och stabiliserings- och associeringskommittén fastställa lämpliga förfaranden för utvecklandet av samarbetet.

Genomförandet av stabiliserings- och associeringsavtalen övervakas av ett stabiliserings- och associeringsråd som sammanträder regelbundet och när omständigheterna kräver. Stabiliserings- och associeringsrådet har befogenheter att fatta beslut inom tillämpningsområdet för avtalet. Besluten är bindande för parterna. En stabiliserings- och associeringskommitté förbereder stabiliserings- och associeringsrådets möten. Stabiliserings- och associeringsrådet kan också överföra sina befogenheter till stabiliserings- och associeringskommittén.

3.2. Avtalets politiska betydelse

Genom stabiliserings- och associeringsavtalet upprättas en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan. Ett syfte med associeringen är att skapa en ram för dialog mellan parterna för att göra det möjligt att etablera nära politiska och ekonomiska förbindelser. Ett mål är vidare utvidgat regionalt samarbete och ökad regional stabilitet. För etablerandet av politiska förbindelser innebär avtalet ett bättre institutionellt ramverk på multilateral nivå. Avtalet innehåller också bestämmelser om dialog på parlamentarisk nivå.

Finlands bilaterala politiska förbindelser med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien har utvecklats gynnsamt. Det bör konstateras att de bilaterala politiska relationerna inte ersätts av stabiliserings- och associeringsavtalet utan att detta utgör en komplettering av dem.

3.3. Avtalets handelspolitiska betydelse

Avtalet har positiva verkningar i jämförelse med den tidigare situationen, eftersom de bilaterala handelsavtalen mellan Finland och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien inte är lika omfattande som stabiliserings- och associeringsavtalet.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Avtalet upprättar ett frihandelsområde mellan parterna och har därför stor betydelse för utvecklingen av handelsutbytet mellan Europeiska unionen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Parternas medgivanden är dock asymmetriska till sin karaktär i den meningen att de av gemenskapen beviljade förmånerna är betydligt större än de av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien beviljade förmånerna och de övergångsperioder som gemenskapen tillämpar märkbart kortare än de som tillämpas av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. I fråga om industriprodukter avskaffar gemenskapen tullar omedelbart när avtalet träder i kraft, medan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien sänker sina tullar successivt så att resterande tullar avskaffas senast nio år efter avtalets ikraftträdande. Beträffande jordbruksprodukter och bearbetade jordbruksprodukter beviljar parterna varandra ömsesidiga medgivanden, dock så, att de medgivanden som gemenskapen beviljar är mer omfattande än f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens medgivanden. Vidare skall stabiliserings- och associeringsrådet enligt protokoll 3 i avtalet besluta om utvidgningar av förteckningarna över de i protokollet nämnda bearbetade jordbruksprodukterna, ändringar av tullsåtsorna samt utökning eller avskaffande av tullkvoterna.

På området för ekonomiskt samarbete och handel erbjuder stabiliserings- och associeringsavtalet bättre möjligheter till samarbete och export även för Finland och finska företag i jämförelse med tredje länder. I detta sammanhang är det inte möjligt att bedöma vilka ekonomiska verkningar den nya typen av samarbete kommer att ha.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga verkningar med avseende på organisation eller personal. Stabiliserings- och associeringsrådets och -kommitténs möten som administrationen av avta-

let medför kan skötas med nuvarande personal på det sätt som normal praxis förutsätter.

4.3. Miljökonsekvenser

Propositionen har inga omedelbara miljökonsekvenser. Avtalet syftar dock till en säkrare användning av kärnenergin (artikel 103) och till att utveckla och stärka samarbetet inom området för miljö och människornas hälsa. Avtalet innehåller flera samarbetsområden inom miljövärden (även artikel 103). Dessutom kan det antas att avtalet bidrar till en harmonisering av miljölagstiftningen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien med motsvarande gemenskapsrätt.

4.4. Verkningar på olika medborgargrupperns ställning

Propositionen syftar för sin del till bättre rättssäkerhet och jämlikhet på arbets- och sociallagstiftningens område för sådana medborgare i de avtalslutande staterna som vistas lagligen i landet. Avtalet förutsätter bl.a. att medborgare i stabiliserings- och associeringslandet inte får diskrimineras i fråga om t.ex. arbetsvillkor, lön eller avskedande. Avsikten är också att beakta och samordna pensionsförmåner oberoende av i vilket land arbetet utförs. Avtalet påverkar inte de regler som gäller för inresa i en medlemsstat.

5. Beredningen av propositionen

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid utrikesministeriet. Utlåtanden om avtalet har begärts hos handels- och industriministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, finansministeriet och miljöministeriet samt Finlands Bank, folkpensionsanstalten, konkurrensverket, tullstyrelsen, utlänningsverket och Ålands landskapsstyrelse. Utlåtanden om ett utkast till regeringsproposition har begärts hos handels- och industriministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, finansmi-

nisteriet och miljöministeriet samt Finlands Bank, folkpensionsanstalten och utlänningsverket.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionen

Med beaktande av stabiliserings- och associeringsavtalets omfattning och det att avtalstexten i sin helhet har publicerats som bilaga till kommissionens förslag (KOM(2001) 90 slutlig — 2001/0049(AVC) till rådets och kommissionens beslut om ingående av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan, i EGT C 213 E, 31.7.2001, s. 23—226, har till denna proposition utöver den egentliga avtalstexten fogats endast de bilagor och protokoll

som är av betydelse för riksdagens godkännande.

Stabiliserings- och associeringsavtalets tillämpningsområde definieras i artikel 124, enligt vilken avtalet är tillämpligt på de territorier i vilka fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Europeiska atomenergigemenskapen och Europeiska kol- och stål gemenskapen tillämpas och på de villkor som fastställs i dessa fördrag, å ena sidan, och på f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens territorium, å andra sidan. Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stål gemenskapen har dock upphört att gälla den 23 juli 2002. Protokoll 2 om Åland i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen är med stöd av de nämnda hänvisningarna automatiskt tillämplig på det aktuella stabiliserings- och associeringsavtalet också utan ett särskilt protokoll gällande Åland.

DETALJMOTIVERING

1. Avtalets innehåll

I avtalets ingress konstateras bl.a. Europeiska unionens vilja att i så hög grad som möjligt integrera f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i den politiska och ekonomiska huvudfåran i Europa och f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap i enlighet med de kriterier som definierats av Europeiska rådet i juni 1993.

Artikel 1. I artikel 1 upprättas en associering mellan Europeiska unionen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien samt anges målen för associeringen.

AVDELNING I

ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 2—6. Artikel 2—6 innehåller de allmänna principerna för avtalet. I artikel 2 hänvisas till KSSE-slutakten från Helsingfors och Parisstadgan om demokratins och marknadsekonomins principer och respekten för de mänskliga rättigheterna. I artikel 3 hänvisas till stabiliserings- och associeringsprocessen, vars centrala faktorer är fred och goda grannförbindelser. Stabiliserings- och associeringsavtalet en del av det tillvägagångssätt i regionen som Europeiska unionen antog 1997 och enligt vilket utvecklingen i de enskilda länderna skall beaktas. Artikel 4 innehåller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien åtagande att fortsätta och främja det regionala samarbetet och de goda grannförbindelserna. Enligt artikel 5 skall associeringen genomföras under en övergångsperiod på högst tio år, som är indelad i två på varandra följande etapper. Stabiliserings- och associeringsrådet skall regelbundet se över tillämpningen av avtalet och genomförandet av de rättsliga, administrativa, institutionella och ekonomiska reformerna i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. I artikel 6 konstateras att avtalet är förenligt med de relevanta WTO-bestämmelserna, GATT 1994 och GATS.

AVDELNING II

POLITISK DIALOG

Artikel 7—10. I artikel 7—10 beskrivs den politiska dialogen. Den politiska dialogen är en betydelsefull del av avtalet och hör till EU-medlemsstaternas behörighet. Enligt artikel 7 skall parterna inom ramen för avtalet föra en politisk dialog, som bl.a. skall befästa närmandet mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och Europeiska unionen och bidra till att upprätta en nära solidaritet och nya samarbetsformer mellan parterna. Enligt artikel 8 kan den politiska dialogen föras inom multilaterala ramar och som en regional dialog. Enligt artikel 9 skall den politiska dialogen på ministernivå föras i stabiliserings- och associeringsrådet. Den politiska dialogen kan också föras mellan högre tjänstemän som företräder f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och ordförandeskapet i Europeiska unionens råd och kommissionen, diplomatiska kontakter, inbegripet internationella forum och genom andra åtgärder som främjar den politiska dialogen. Enligt artikel 10 skall den politiska dialogen på parlamentarisk nivå föras inom ramen för den parlamentariska stabiliserings- associeringskommittén.

AVDELNING III

REGIONALT SAMARBETE

Artikel 11—14. Artikel 11—14 innehåller bestämmelser om regionalt samarbete. I artikel 11 förbinder sig f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att aktivt främja regionalt samarbete som gemenskapen kommer att stödja genom sina program för tekniskt bistånd. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall informera gemenskapen och dess medlemsstater när Makedonien planerar att förstärka samarbete med andra länder som undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal och kandidatländerna för EU-

anslutning. I artikel 12 bestäms att f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall inleda förhandlingar med ett land eller flera länder som redan har undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal i syfte att ingå bilaterala konventioner. Konventionerna skall bl.a. inbegripa politisk dialog, upprättandet av ett frihandelsområde och samarbete i rättsliga och inrikes frågor. Dessa konventioner skall ingås inom två år efter att det andra stabiliserings- och associeringsavtalet har trätt i kraft. I artikel 13 bestäms att f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall bedriva regionalt samarbete med de övriga länder som berörs av stabiliserings- och associeringsprocessen. Enligt artikel 14 får f.d. jugoslaviska republiken Makedonien utveckla sitt samarbete och ingå en konvention om regionalt samarbete också med kandidatländerna för EU-anslutning.

AVDELNING IV

FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

Artikel 15. Artikel 15 innehåller bestämmelsen om upprättandet av ett frihandelsområde och fastställer övergångsperioderna. Den bastullsats på vilken de gradvisa sänkningarna skall göras skall för varje produkt vara den tullsats som faktiskt tillämpades generellt dagen före den dag då avtalet undertecknades, eller om det efter avtalets undertecknande sker en generell sänkning av en tullsats, särskilt en sänkning som följer tullförhandlingarna inom WTO, skall den ned-satta tullsatsen ersätta bastullsatsen.

KAPITEL I

Industriprodukter

Artikel 16—23. I artikel 16—23 bestäms att industriprodukter från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien har tull- och kvotfritt tillträde till marknaden i Europeiska unionen. På motsvarande sätt får gemenskapen tull- och kvotfritt marknadstillträde i f.d. jugosla-

viska republiken Makedonien för vissa av sina produkter när avtalet träder i kraft. För känsliga produkter inom olika branscher gäller en övergångsperiod mellan ett och tio år från dagen för ikraftträdandet. Om landets allmänna ekonomiska situation och situationen inom den berörda ekonomiska sektorn tillåter förklarar sig f.d. jugoslaviska republiken Makedonien berett att sänka sina tullar i snabbare takt. Stabiliserings- och associeringsrådet kan också utfärda rekommendationer för detta ändamål. Artikel 22 gäller den ordning som skall tillämpas på textilprodukter (protokoll 1). Artikel 23 gäller den ordning som skall tillämpas på stålprodukter (protokoll 2).

KAPITEL II

Jordbruk och fiske

Artikel 24—30. I artikel 24—30 bestäms om de arrangemang som skall gälla jordbruks- och fiskeriprodukter. I praktiken när det gäller basprodukter skall gemenskapen den dag då avtalet träder i kraft avskaffa de tullar och avgifter med motsvarande verkan som rör jordbruksprodukter (bilaga III, IV a, IV b, IV c, V a och V b), med undantag av vissa produkter i Kombinerade nomenklaturen. Den dag då avtalet träder i kraft skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien avskaffa de importtullar som gäller de jordbruksprodukter som förtecknas i bilaga IV a och de jordbruksprodukter som förtecknas i bilaga IV b inom gränserna för de tullkvoter som anges i bilagan och för den överskjutande delen skall tullen sänkas enligt den angivna tidtabellen. De tullar som gäller för import av de jordbruksprodukter som förtecknas i bilaga IV c skall avskaffas gradvis inom gränserna för tullkvoterna och i enlighet med den angivna tidtabellen. I fråga om bearbetade jordbruksprodukter (protokoll 3) tillämpar gemenskapen i praktiken inga tullar och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien antingen inga tullar eller sänker gradvis sina tullar för var och en av produkterna. När avtalet träder i kraft skall gemenskapen avskaffa tullarna på fisk och fiskeriprodukter. F.d.

jugoslaviska republiken Makedonien skall avskaffa alla avgifter med verkan som motsvarar tullar på fisk och fiskeriprodukter och sänka deras tullsats med 50 %. Resterande tullar avskaffas gradvis inom sex år. Stabiliserings- och associeringsrådet skall undersöka möjligheterna att lämna ytterligare medgivanden i syfte att genomföra en större liberalisering av handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter. I artikel 30 bestäms att en skyddsklausul (artikel 37), som gör det möjligt att tillgripa ensidiga skyddsåtgärder om det behövs, skall tillämpas på handeln med jordbruksprodukter.

KAPITEL III

Gemensamma bestämmelser

Artikel 31—43. Artikel 31—43 innehåller de gemensamma bestämmelserna för handeln mellan parterna. I artikel 31 bestäms de gemensamma bestämmelsernas tillämpningsområde. I artikel 32 bestäms att inga nya import- eller exporttullar eller kvantitativa restriktioner får införas. Artikel 33 innehåller bestämmelser om skattemässig likvärdighet för parternas produkter. I artikel 34 konstateras att avskaffandet av importtullar också skall gälla tullar av skattemässig karaktär. Enligt artikel 35 hindrar avtalet inte upprätthållandet eller upprättandet av tullunioner, frihandelsområden eller ordningar för gränshandel. I artikel 36 regleras dumpning. Artikel 37 innehåller bestämmelser om skyddsåtgärder. Artikel 38 innehåller en klausul om otillräckligt utbud.

Artikel 39 gäller statliga monopol som skall anpassas så att det fem år efter ikraftträdandet av avtalet inte föreligger någon diskriminering mellan parterna. I artikel 40 finns en bestämmelse om ursprungsregler (protokoll 4). I artikel 41 uppräknas tillåtna restriktioner som är motiverade med hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet. Artikel 42 gäller samarbete för att minska risken för bedrägeri. Enligt artikel 43 begränsar avtalet inte tillämpningen av bestämmelserna i gemenskapsrätten på Kanarieöarna.

AVDELNING V

ARBETSTAGARES RÖRLIGHET, ETABLERING, TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER, KAPITAL

KAPITEL I

Arbetstagares rörlighet

Artikel 44. Enligt artikel 44 får medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som är lagligen anställda på en medlemsstats territorium inte diskrimineras på grund av medborgarskap när det gäller arbetsvillkor, lön eller avskedande. Även arbetstagares makar och barn har tillträde till medlemsstatens arbetsmarknad under den tid arbetstagaren har arbetstillstånd. Undantag utgör säsongarbetare och arbetstagare som omfattas av bilaterala avtal enligt artikel 45. Enligt artikel 44 skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien garantera motsvarande rättigheter för medborgare i en medlemsstat som är lagligen anställda i landet samt för deras makar och barn som är lagligen bosatta i landet, om inte annat följer av de villkor och förfaringssätt som är tillämpliga i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Artikel 45. I artikel 45 konstateras att de möjligheter till anställning för arbetstagare från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som medlemsstaterna erbjuder enligt bilaterala avtal bör bevaras och om möjligt förbättras. De andra medlemsstaterna skall undersöka möjligheten att ingå liknande avtal. Stabiliserings- och associeringsrådet skall undersöka möjligheterna till andra förbättringar.

Finland har inte ingått några bilaterala avtal med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som skulle gälla arbetstagares rörlighet.

Artikel 46. Artikel 46 innehåller bestämmelser om samordningen av de sociala trygghetssystemen, för vilken stabiliserings- och associeringsrådet fastställer lämpliga regler. Rådets bestämmelser får dock inte påverka de rättigheter och skyldigheter som enligt artikel 41 uppkommer genom bilaterala avtal mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och medlemsstaterna, om dessa avtal föreskriver en mer gynnsam behandling

av medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien eller av medborgare i medlemsstaterna.

Enligt artikel 46 skall alla perioder under vilka arbetstagare från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien har varit försäkrade, anställda eller bosatta i de olika medlemsstaterna läggas samman bl.a. med avseende på pensioner. Enligt punkt 1 andra strecksatsen kan de i strecksatsen angivna pensionerna fritt överföras enligt den ersättningsnivå som tillämpas enligt lagstiftningen i den betalande medlemsstaten. Enligt tredje strecksatsen skall arbetstagare från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien få familjebidrag för sina familjemedlemmar som är bosatta på medlemsstatens territorium. I den finska versionen av avtalet finns ett översättningsfel i denna punkt som Finland har begärt att skall korrigeras (berör inte den svenska versionen). F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall för sin del ge arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och anställda på dess territorium samt deras familjemedlemmar motsvarande rättigheter som de som anges i andra och tredje strecksatserna.

Finland har inte ingått några bilaterala trygghetskonventioner med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

De ovannämnda bestämmelserna påverkar inte det nuvarande förfarandet vid samordningen av den sociala trygghetslagstiftningen i Finland och i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. I artikel 46 anges målet som skall genomföras genom beslut av stabiliserings- och associeringsrådet.

Även om bestämmelserna i avtalet inte direkt påverkar den nuvarande situationen, har det sedan stabiliserings- och associeringsavtalet undertecknades gjorts en ändring i gemenskapsrätten som är av betydelse för samordningen av den sociala tryggheten för medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Genom rådets förordning (EG) nr 859/2003 har bestämmelserna om social trygghet från och med den 1 juni 2003 utvidgats till att gälla medborgare i tredje land som är lagligen bosatta i en medlemsstat och som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa bestämmelser. Enligt den nya förordningen skall bl.a. alla försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder

som fullgjorts i en medlemsstat läggas samman och ge rätt till pension.

KAPITEL II

Etablering

Artikel 47—51. Artikel 47—51 gäller etablering. Parterna garanterar bolag, dotterbolag och filialer på varandras territorier en likvärdig behandling. Utgångspunkten är att i så stor utsträckning som möjligt eliminera diskriminering.

Artikel 52. Artikel 52 gäller stabiliserings- och associeringsrådets befogenhet att undersöka vilka åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra ett ömsesidigt erkännande av examensbevis.

Artikel 53. Artikel 53 innehåller bestämmelser om rättigheterna för utstationerade arbetstagare i nyckelställning.

Artikel 54. I artikel 54 redogörs för de avvikelser som gäller vid etablering (t.ex. omstrukturering i någon bransch). Tidsgränsen för undantagen är fyra år efter den dag då avtalet träder i kraft, varefter f.d. jugoslaviska republiken Makedonien får införa eller bibehålla sådana endast med stabiliserings- och associeringsrådets tillåtelse och på de villkor som fastställs av detta.

KAPITEL III

Tillhandahållande av tjänster

Artikel 55. Artikel 55 innehåller bestämmelser om tillhandahållande av tjänster. I punkt 1 konstateras att parterna åtar sig att vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis möjliggöra tillhandahållande av tjänster som utförs av gemenskapsbolag och medborgare i gemenskapen samt bolag från och medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som är etablerade hos en annan part än den person för vilken tjänsterna är avsedda är etablerad. Enligt punkt 3 skall stabiliserings- och associeringsrådet vidta nödvändiga åtgärder

gärder för att gradvis genomföra bestämmelserna i punkt 1.

Artikel 56. I artikel 56 bestäms att det inte skall vidtas några åtgärder som betydligt begränsar villkoren för tillhandahållandet av tjänster i jämförelse med den situation som rådde innan avtalet trädde ikraft.

Artikel 57. I artikel 57 fastställs att förhållandet mellan parterna när det gäller landtransport regleras av det avtal mellan Europeiska gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien inom transportområdet som trädde i kraft den 28 november 1997. När det gäller internationell sjötransport åtar sig parterna att tillämpa principen om obegränsad tillgång till marknaden och trafiken på affärsmässiga grunder. I fråga om ömsesidigt tillträde till marknaderna för lufttransport skall parterna ingå ett särskilt avtal efter detta avtals ikraftträdande.

KAPITEL IV

Löpande betalningar och kapitalrörelser

Artikel 58—60. Artikel 58—60 innehåller regler för löpande betalningar och kapitalrörelser. I artikel 58 åtar sig parterna att i enlighet med bestämmelserna i artikel VIII i stadgan för Internationella valutafonden tillåta alla betalningar och överföringar på betalningsbalansens avräkningskonto i fritt konvertibel valuta mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Enligt artikel 59 skall parterna garantera fri rörlighet för kapital i samband med direkta investeringar i bolag som bildats i överensstämmelse med värdlandets lagstiftning. Fr.o.m. övergångsperiodens andra etapp utvidgas den fria rörligheten till att gälla portföljinvesteringar och finansiella lån och krediter med en löptid på mindre än ett år. Artikel 59 tillåter gemenskapen att vidta tidsbundna säkerhetsåtgärder som begränsar kapitalrörelser, om kapitalrörelserna under särskilda omständigheter orsakar eller riskerar att orsaka allvarliga svårigheter vid hanteringen av valuta- eller penningpolitiken. På samma grunder får f.d. jugoslaviska republiken Makedonien vidta säkerhetsåtgärder.

Enligt artikel 60 skall parterna under övergångsperiodens första etapp vidta åtgärder för att skapa förutsättningarna för en gradvis ökande tillämpning av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital. Vid utgången av den första etappen skall stabiliserings- och associeringsrådet undersöka sätt för att gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital skall kunna tillämpas fullt ut.

KAPITEL V

Allmänna bestämmelser

Artikel 61—67. Artikel 61—67 innehåller allmänna bestämmelser om arbetstagares rörlighet, etablering, tillhandahållande av tjänster och kapitalrörelser.

I artikel 61 föreskrivs att bestämmelserna i avdelning IV skall tillämpas om inte annat följer av begränsningar som är motiverade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. De skall inte tillämpas på verksamhet som, även om det är endast tillfälligt, är förenad med myndighetsutövning på någondera partens territorium.

I artikel 62 föreskrivs att nationella lagar och förordningar får tillämpas på fysiska personer inresa och vistelse, anställning, arbetsvillkor och etablering samt tillhandahållande av tjänster, under förutsättning att de inte upphäver eller begränsar fördelar som tillkommer parterna enligt detta avtal.

I artikel 63 föreskrivs att bestämmelserna i avdelning IV också gäller bolag som kontrolleras och uteslutande ägs gemensamt av bolag från eller medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och gemenskapsbolag eller medborgare i gemenskapen.

I artikel 64 föreskrivs att skatteförmåner som beviljas på grundval av avtal för att undvika dubbelbeskattning inte omfattas av bestämmelserna i avdelning IV. Bestämmelserna skall inte heller tolkas att de hindrar åtgärder som syftar till att förhindra skattesmitning eller skattefusk. Bestämmelserna skall inte heller förhindra parterna att skilja mellan skattebetalare som inte befinner sig i identiska situationer, särskilt i fråga om bostadsort.

Artikel 65 innehåller bestämmelser för situationer där en eller flera medlemsstater eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien har svårigheter med betalningsbalansen.

I artikel 66 föreskrivs att bestämmelserna i avdelning IV skall anpassas gradvis med hänsyn till de förpliktelser som uppkommer till följd av artikel V i Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS).

Enligt artikel 67 skall bestämmelserna i avtalet inte hindra åtgärder för att förhindra åtgärder som gäller tredje lands tillträde till parternas marknader.

AVDELNING VI

TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNINGEN OCH DESS TILLÄMPNING

Artikel 68. I artikel 68 erkänner parterna betydelsen av en tillnärmning av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien gällande lagstiftning till gemenskapens. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall sträva efter att se till att dess lagstiftning gradvis bringas i överensstämmelse med gemenskapens lagstiftning. Tillnärmningen gäller under den första etappen vissa grundläggande delar av regelverket för den inre marknaden samt andra handelsrelaterade områden. För förfaringsätten för att övervaka genomförandet av tillnärmningen skall detaljerade regler fastställas. Tidsfrister skall fastställas för tillnärmningen inom områdena för konkurrensrätt, immaterialrätt, standarder och certifiering, offentlig upphandling och dataskydd, och tillnärmningen av lagstiftningen inom andra sektorer av den inre marknaden skall ha skett vid utgången av övergångsperioden. Under den andra etappen av övergångsperioden skall tillnärmningen av lagstiftningen utvidgas till att omfatta de övriga delar av gemenskapens regelverk.

Artikel 69. Artikel 69 innehåller konkurrensbestämmelser och andra ekonomiska bestämmelser. Enligt artikel 69 är alla avtal mellan företag i syfte att begränsa konkurrensen, missbruk av en dominerande ställning och allt statligt stöd som snedvrider konkurrensen oförenligt med avtalet. Förfa-

randen som strider mot denna artikel skall utvärderas på grundval av de konkurrensbestämmelser som tillämpas i gemenskapen, i synnerhet de kriterier som följer av tillämpningen artiklarna 81, 82 och 87 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. I punkt 3—5 finns bestämmelser om undantag som gäller statligt stöd i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. I punkt 4 fastställs även att förfaranden som strider mot punkt 1 i fråga om jordbruks- och fiskeriprodukter skall utvärderas enligt artiklarna 36 och 37 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och de kriterier som fastställts på grundval av dem.

Artikel 70. I artikel 70 bestäms att parterna i fråga om offentliga företag och företag som har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter skall från och med det tredje året efter dagen avtalets ikraftträdande se till att principerna i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 86 i fördraget, upprätthålls.

Artikel 71. I artikel 71 bekräftar parterna att de anser det viktigt att säkerställa ett lämpligt och effektivt skydd och upprätthållande av immateriella, industriella och kommersiella rättigheter. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall senast fem år efter att avtalet träder i kraft ha uppnått en skydds nivå för dessa rättigheter som motsvarar den som finns i gemenskapen. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien förbinder sig att ansluta sig till de multilaterala konventionerna om immateriell, industriell och kommersiell äganderätt som avses i bilaga VII inom fem år efter att avtalet har trätt i kraft. Eventuella problem skall behandlas i stabiliserings- och associeringsrådet.

Artikel 72. Artikel 72 innehåller bestämmelser om offentlig upphandling. Enligt artikel 72 anser parterna det önskvärt att påbörja tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt på en icke-diskriminerande och ömsesidig grundval.

Artikel 73. Enligt artikel 73 skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien gradvis uppnå överensstämmelse med de tekniska föreskrifterna i gemenskapen och med europeiska förfaranden för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse.

AVDELNING VII

RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

Artikel 74. I artikel 74 förbinder sig parterna till att befästa rättsstatsprincipen och förstärka institutionerna inom området för rättsliga och inrikes frågor. Samarbete skall särskilt inriktas på ett oberoende domstolsväsende, en förbättring av dess effektivitet och utbildning av jurister.

Artikel 75. I artikel 75 förbinder sig parterna att samarbeta på områdena för visering, gränskontroll, asyl och invandring och att upprätta samarbetsramar, även på regional nivå. Samarbetet skall grundas på samråd och nära samordning samt tekniskt och administrativt bistånd.

Artikel 76. I artikel 76 föreskrivs om förebyggande och kontroll av olaglig invandring samt återtagande. Parterna enas om att samarbeta och att på begäran och utan ytterligare formaliteter återta de av sina medborgare som olagligen befinner sig på en medlemsstats territorium. Parterna enas också om att vara beredda att ingå ett ömsesidigt avtal om särskilda skyldigheter i fråga om återtagande, inbegripet en skyldighet att återta tredje länders medborgare samt statslösa personer. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien samtycker ingå sådana bilaterala avtal med enskilda medlemsstater innan Europeiska gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien har ingått ett avtal. I artikel 76 föreskrivs vidare att stabiliserings- och associeringsrådet skall undersöka vilka andra gemensamma insatser som kan göras för att förhindra och kontrollera olaglig invandring, inbegripet människohandel.

Ur Finlands synpunkt är inte f.d. jugoslaviska republiken Makedonien ett betydande ursprungsland för asylsökande. Under de senaste åren har det bara förekommit några enskilda fall. För närvarande finns det inget särskilt behov av ett avtal om återtagande.

Balkan är ett betydande genomgångsområde för den olagliga invandringen till Europeiska unionen.

Artikel 77. I artikel 77 enas parterna om nödvändigheten att göra ansträngningar och att samarbeta i syfte att hindra att deras finansiella system används för att tvätta intäk-

ter från brottslig verksamhet i allmänhet och från narkotikabrott i synnerhet.

Artikel 78. I artikel 78 enas parterna om att samarbeta för att förebygga brottslighet och annan olaglig verksamhet. Samarbetet skall bl.a. gälla förebyggande av människohandel, olaglig ekonomisk verksamhet, särskilt korruption, olaglig handel med narkotika, smuggling, olaglig handel med vapen och terrorism. Samarbetet förutsätter samråd och nära samordning mellan parterna. Även tekniskt och administrativt bistånd kan förkomma.

Artikel 79. I artikel 79 förbinder sig parterna till samarbete när det gäller bekämpning av olaglig narkotika. Målet är att minska tillgången till, handeln med och efterfrågan på olaglig narkotika samt en mer effektiv kontroll av kemiska prekursorer. De samarbetsmetoder som parterna kommer överens sinsemellan och åtgärder som vidtas skall grundas på principer som anges i Europeiska unionens strategi för narkotikabekämpning.

AVDELNING VIII

SAMARBETE PÅ OLIKA OMRÅDEN

Artikel 80—103. Artikel 80—103 behandlar samarbete på olika områden av ekonomin. Politiska handlingsprogram och andra åtgärder skall syfta till att få till stånd ekonomisk och social utveckling i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Samarbetet skall integreras i en regional ram för samarbete och på sätt bidra till regional stabilitet. Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta om prioriteringar av samarbetsområden.

Samarbetsområden är: ekonomisk politik (artikel 81), statistiskt samarbete (artikel 82), bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster (artikel 83), främjande och skydd av investeringar (artikel 84), industriellt samarbete (artikel 85), små och medelstora företag (artikel 86), turism (artikel 87), tull (artikel 88), beskattning (artikel 89), socialt samarbete (artikel 90), utbildning (91), kulturellt samarbete (92), information och kommunikation (93), samarbete inom det audiovisuella området (94), infrastruktur för elektronisk kommunikation och tillhörande

tjänster (artikel 95), informationssamhället (artikel 96), konsumentskydd (97), transport (artikel 98), energi (artikel 99), jordbruk och jordbrukets förädlingsindustri (artikel 100), regional och lokal utveckling (artikel 101), samarbete i fråga om forskning och teknisk utveckling (artikel 102) samt miljö och kärnsäkerhet (artikel 103). Bestämmelserna om samarbete inom de olika områdena är i regel generella och av målsättningskaraktär.

AVDELNING IX

EKONOMISKT SAMARBETE

Artikel 104—107. Artikel 104—107 nämner ekonomiskt bistånd från gemenskapen i form av gåvobistånd och lån, inbegripet lån från Europeiska investeringsbanken, som källor för ekonomiskt bistånd. I artikel 105 föreskrivs att ekonomiskt bistånd i form av gåvobistånd skall genomföras inom ramen för ett vägledande flerårigt program. De övergripande målen för biståndet, i form av institutionell uppbyggnad och investeringar, är att bidra till de demokratiska, ekonomiska och institutionella reformerna i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, i enlighet med stabiliserings- och associeringsprocessen. I artikel 106 föreskrivs om makroekonomiskt stöd som beviljas i undantagsfall. I artikel 107 påpekas att gemenskapens bidrag skall ges i nära samordning med bidrag från andra källor.

AVDELNING X

INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER SAMT SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 108—113. Artikel 108—113 innehåller bestämmelser om stabiliserings- och associeringsrådet. Stabiliserings- och associeringsrådet skall övervaka genomförandet och tillämpningen av avtalet. De skall sammanträda på lämplig nivå, regelbundet och när omständigheterna så kräver. Stabiliserings- och associeringsrådet undersöker alla frågor av betydelse inom ramen för avtalet

samt alla andra bilaterala och internationella frågor av gemensamt intresse.

Stabiliserings- och associeringsrådet skall bestå av medlemmarna av Europeiska unionens råd och ledamöter av Europeiska gemenskapernas kommission, å ena sidan, och medlemmar av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens regering, å andra sidan. Stabiliserings- och associeringsrådet skall anta sin egen arbetsordning. Ordförandeskapet skall växelvis innehas av en företrädare för Europeiska gemenskapen och en företrädare för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. I ärenden som rör Europeiska investeringsbanken skall banken delta i rådets arbete som observatör.

Stabiliserings- och associeringsrådet har befogenhet att fatta beslut inom avtalets tillämpningsområde i syfte att uppnå målen i avtalet. De beslut som fattas är bindande för parterna, som skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra dem. Rådet kan även utfärda rekommendationer.

Stabiliserings- och associeringsrådet utarbetar sina beslut och rekommendationer i samförstånd med parterna.

Var och en av parterna kan hänskjuta alla tvister om tillämpningen eller tolkningen av avtalet till stabiliserings- och associeringsrådet som får bilägga tvisten genom ett bindande beslut.

Stabiliserings- och associeringsrådet biträds av en stabiliserings- och associeringskommitté som skall bestå av företrädare för Europeiska unionens råd och kommissionen, å ena sidan, och företrädare för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan. Rådet fastställer i sin arbetsordning stabiliserings- och associeringskommitténs uppgifter, i vilka skall ingå förberedelse av stabiliserings- och associeringsrådets sammanträden. Rådet kan delegera sina befogenheter till stabiliserings- och associeringskommittén. Kommittén får inrätta underkommittéer.

Artikel 114. Artikel 114 innehåller bestämmelser om en parlamentarisk stabiliserings- och associeringskommitté. Enligt artiklarna skall en parlamentarisk kommitté inrättas som ett forum för ledamöterna av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens parlament och Europaparlamentet där de kan

sammanträda och utbyta åsikter. Kommittén skall själv fastställa hur ofta den skall sammanträda.

Artikel 115. I artikel 115 åter sig vardera parten att säkerställa att parternas medborgare utan diskriminering har tillgång till parternas behöriga domstolar och administrativa organ.

Artikel 116. Artikel 116 innehåller de avvikelser som tillåts.

Artikel 117. Enligt artikel 117 får de ordningar som tillämpas inom de områden som omfattas av avtalet inte ge upphov till någon diskriminering.

Artikel 118. I artikel 118 förbinder sig parterna att fullgöra sina skyldigheter enligt avtalet. Om endera parten anser att den andra har underlåtit att fullgöra en skyldighet får den vidta lämpliga åtgärder. Innan den gör detta skall den, förutom i särskilt brådskande fall, förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla relevanta upplysningar som erfordras för en grundlig undersökning av situationen.

Artikel 119. I artikel 119 föreskrivs om samråd om frågor som rör tolkningen eller tillämpningen av avtalet.

Artikel 120. Enligt artikel 120 skall avtalet inte beröra de rättigheter som garanteras genom befintliga avtal som är bindande för medlemsstaterna och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Artikel 121. Enligt artikel 121 skall protokollen 1—5 samt bilagorna I—VIII utgöra en integrerad del av avtalet.

Artikel 122. Enligt artikel 122 ingås avtalet på obestämd tid. Vardera parten kan säga upp avtalet, och avtalet skall upphöra att gälla sex månader efter dagen för underrättelsen.

Artikel 123. I artikel 123 definieras de avtalsslutande parterna.

Artikel 124. I artikel 124 definieras avtalets tillämpningsområde.

Artikel 125. I artikel 125 bestäms vem som skall vara depositarie för avtalet.

Artikel 126. I artikel 126 föreskrivs på vilka språk avtalstexten har giltighet.

Artikel 127. I artikel 127 fastställs tidpunkten för avtalets ikraftträdande.

Artikel 128. Artikel 128 innehåller bestämmelser om ett interimsavtal mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken

Makedonien genom vilket vissa bestämmelser som hör till gemenskapens behörighet (fri rörlighet för varor, transport) sätts i kraft.

I de gemensamma förklaringar som utgör en bilaga till avtalet förklarar parterna sin tolkning av artiklarna 34, 40, 44, 46, 57, 71 och 118. I de ensidiga förklaringar som utgör bilagor till avtalet förklarar Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater sin tolkning av artiklarna 27 och 29 samt Europeiska gemenskapen sin tolkning av artikel 76.

2. Lagförslag

1 §. Paragrafen innehåller en bestämmelse genom vilken de bestämmelser i stabiliserings- och associeringsavtalet med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft. De bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen behandlas nedan i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. Enligt 2 § kan närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §. Lagen föreslås träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av republikens president samtidigt som avtalet träder i kraft för Finlands del.

3. Ikraftträdande

Enligt artikel 127 i avtalet skall parterna godkänna avtalet i enlighet med sina egna förfaranden. Avtalet träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då parterna till varandra anmäler att godkännandeförfarandena är avslutade. Vid tidpunkten för avlåtandet av propositionen har Danmark, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Frankrike, Grekland, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland och Österrike anmält godkännande. Det föreslås att den lag som ingår i propositionen skall träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs i förordning av republikens president samtidigt som avtalet träder i kraft för Finlands del.

Stabiliserings- och associeringsavtalet med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien

innehåller bestämmelser som omfattas av landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet enligt 18 § självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Enligt 59 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland måste Ålands lagting ge sitt bifall till den föreslagna lagen om ikraftträdande.

4. Behovet av riksdagens samtycke

Stabiliserings- och associeringsavtalet med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien är med avseende på behörighetsfördelningen mellan gemenskapen och medlemsstaterna ett s.k. blandavtal som innehåller bestämmelser som hör såväl till gemenskapens behörighet som till medlemsstaternas behörighet. Vissa bestämmelser hör till gemenskapens exklusiva behörighet, medan andra hör till gemenskapens och medlemsstaternas delade behörighet. En del av de frågor som omfattas av avtalet hör enbart till medlemsstaternas behörighet.

Gränsen mellan gemenskapens och medlemsländernas behörighet är emellertid inte tydlig. Avtalet i sig innehåller inte någon bestämmelse om fördelningen av denna behörighet. En slutlig bedömning av behörighetsfördelningen är omöjlig i detta skede också av den orsaken att fördelningen av behörigheten när det gäller blandavtal i princip, förutom av omfattningen av gemenskapens behörighet, också beror på om gemenskapen fattar beslut att tillämpa annat än exklusiv behörighet vid godkännandet av avtal, och om ett sådant beslut fattas i vilken utsträckning denna behörighet tillämpas. Med avseende på stabiliserings- och associeringsavtalen har Europeiska unionens råd och kommissionen ännu inte beslutat att godkänna avtalen på gemenskapens vägnar. Inte heller i kommissionens förslag fastställs behörighetsfördelningen mellan gemenskapen och medlemsstaterna närmare.

Däremot kan man få vägledning om behörighetsfördelningen mellan gemenskapen och medlemsstaterna genom att granska det interimsavtal mellan Europeiska gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som gäller sättande i kraft av bestämmelserna

om handel och handelsrelaterade frågor i stabiliserings- och associeringsavtalet i förtid. Rådet fattade beslut om provisorisk tillämpning av interimsavtalet med stöd av artikel 133 i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen. Av innehållet i interimsavtalet kan man dra slutsatser till vilka delar bestämmelserna i stabiliserings- och associeringsavtalet har ansetts höra till Europeiska gemenskapens exklusiva behörighet.

På grundval av detta har Europeiska gemenskapen exklusiv behörighet åtminstone i fråga om de bestämmelser i stabiliserings- och associationsavtalet som gäller fri rörlighet för varor (avdelning IV, bilagorna I, II, III, IV a, IV b, IV c, V a och V b, protokoll 1, 2, 3 och 4). Detsamma gäller bestämmelserna om betalningar och överföringar i anslutning till betalningsbalansen (artikel 58) och restriktiva åtgärder i anslutning till svårigheter med betalningsbalansen (artikel 65). Också konkurrensbestämmelserna (artikel 69 och 70) och de immateriella, industriella och kommersiella rättigheterna (artikel 71 och bilaga VII) hör till Europeiska gemenskapens exklusiva behörighet. Gemenskapen har vidare exklusiv behörighet i fråga om de bestämmelser som gäller det ömsesidiga biståndet mellan parternas administrativa myndigheter i tullfrågor (artikel 88.3 och protokoll 5).

Gemenskapen har inte behörighet att föra en politisk dialog med tredje land, varför bestämmelserna om detta i avtalet (avdelning II) faller inom området för medlemsstaternas exklusiva behörighet. Dessa bestämmelser (artikel 7—10) förutsätter inte ändringar i gällande finsk lagstiftning.

Till andra än de ovan nämnda delarna faller bestämmelserna i avtalet delvis inom området för gemenskapens och delvis medlemsstaternas behörighet. Gemenskapen kan anses ha behörighet till de delar som gemenskapen har utfärdat gemensamma regler som ingår i sekundärrätten inom avtalets tillämpningsområde, eftersom medlemsstaterna enligt Europeiska gemenskapernas domstols s.k. ERTA-rättspraxis i så fall inte längre kan ingå förbindelser utanför de gemensamma institutionerna som kan påverka de aktuella reglerna eller ändra deras innebörd. En be-

dömning av till vilka delar behörigheten på grundval av detta har övergått från medlemsstaterna till gemenskapen förutsätter sålunda att det görs en detaljerad undersökning av till vilka delar bestämmelserna i stabiliserings- och associeringsavtalet kan påverka befintlig lagstiftning eller ändra dess innehåll i det avseende som avses enligt ERTA-rättspraxis.

Det kan dock konstateras att medlemsstaterna i betydande utsträckning har behörighet i synnerhet när det gäller bestämmelserna om rörlighet för arbetstagare, etablering, tillhandahållande av tjänster och kapitalrörelser (avdelning V och bilaga VI). Detsamma gäller rättsliga och inrikes frågor (avdelning VII) och vissa områden av politiksamarbetet (avdelning VIII). Också regionalt samarbete (avdelning III), tillnärmning av lagstiftningen och kontroll av dess efterlevnad (avdelning VI) samt ekonomiskt samarbete (avdelning IX) hör åtminstone delvis till medlemsstaternas behörighet. Avtalets institutionella och andra horisontala bestämmelser (avdelning X) hör till gemenskapens behörighet till den del som de tillämpas i anslutning till tillämpningen av sådana bestämmelser som hör till gemenskapens behörighet. När det gäller frågor som faller under medlemsstaternas behörighet, hör avtalets institutionella bestämmelser på motsvarande sätt till denna del till medlemsstaternas behörighet.

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen krävs riksdagens godkännande för bl.a. sådana fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Grundlagsutskottet anser att denna grundlagsfästa befogenhet hos riksdagen avser alla de bestämmelser i internationella förpliktelser som i materiellt hänseende hör till området för lagstiftningen. Enligt grundlagsutskottet skall bestämmelser i fördrag eller om andra internationella förpliktelser anses höra till området för lagstiftningen 1) om den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, 2) om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, 3) om den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen skall föreskrivas i lag, 4) om det finns lagbestämmelser om den sak som bestämmelsen gäller eller 5) om det enligt rådande uppfatt-

ning i Finland skall lagstiftas om saken. Enligt grundlagsutskottet hör en bestämmelse om en internationell förpliktelse på dessa grunder till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/2000 rd och GrUU 12/2000 rd). Riksdagen skall godkänna blandavtal i enlighet med 94 § grundlagen till de delar som bestämmelserna hör till medlemsstaternas behörighet.

Avdelning IV och avdelning IX i avtalet innehåller flera bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, vilket kommenteras i det följande, och som sålunda kan kräva riksdagens samtycke. Beviljandet av befogenheter att utföra undersökningar och etablerandet av samarbete hör inte till området för lagstiftningen och kräver inte i sig lagstiftningsåtgärder, men i sak hör många av de frågor som behandlas i dessa artiklar i Finland till området för lagstiftningen.

Genomförandet av icke-diskrimineringsprincipen i artikel 44 i avtalet anknuter i Finland bl.a. till 6 § grundlagen, 2 kap. 2 § arbetsavtalslagen (55/2001) och 47 kap. 3 § strafflagen (39/1889). Utlänningars inresa och deras vistelse och arbete i Finland regleras i utlänningslagen (378/1991). Om tillämpningen av reglerna om arbetstillstånd föreskrivs i utlänningsförordningen (142/1994) samt i den föreskrift som arbetsministeriet utfärdat med stöd av förordningen (M 2/1999). Familjemedlemmar till en arbetstagare beviljas arbetstillstånd utan arbetskraftspolitisk prövning för en tidsperiod som bestäms enligt familjens uppehållstillstånd. Permanent uppehållstillstånd beviljas efter två års vistelse i landet. En person som fått permanent uppehållstillstånd och dennes familjemedlemmar kan arbeta utan arbetstillstånd.

Även om bestämmelserna i artikel 44 inte förutsätter några lagändringar, hör de till området för lagstiftningen, eftersom de gäller omständigheter som hör samman med grunderna för individens rättigheter och skyldigheter och de regleras på lagnivå i Finland.

Bestämmelserna i artikel 46 om samordning av systemen för social trygghet gäller individens rättigheter och skyldigheter. De hör samman med bestämmelserna i 19 § grundlagen om att det allmänna skall se till

rättigheterna som gäller social trygghet. Bestämmelserna hör sålunda till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna om etableringsrätt i gemenskapen gäller i princip inte personer och bolag från tredje länder. När en person från tredje land vill börja utöva ett yrke eller etablera ett bolag i en medlemsstat tillämpas den nationella lagstiftningen. Bestämmelserna om etablering i kapitel II anknyter till 18 § 1 mom. grundlagen enligt vilket var och en i enlighet med lag har rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Enligt artikel 52 granskar stabiliserings- och associeringsrådet vilka bestämmelser som behövs för ömsesidigt erkännande av examina. Om erkännande av examina finns bestämmelser i flera finska lagar, bl.a. i lagen om genomförande av en generell ordning för erkännande av examina inom Europeiska gemenskapen (1597/1992). Lagen kan också tillämpas enligt vad som i fråga om behörighet och rätt att utöva ett yrke överenskomms i ett avtal som Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater ingår med en annan part. Bestämmelsen förutsätter inte att gällande lagar ändras, men den hör till området för lagstiftningen.

Finlands nuvarande arbetstillståndspraxis uppfyller kriterierna i avtalets artikel 53 gällande utstationerade arbetstagares rätt att arbeta. Också den proposition om en totalreform av utlänningslagen som har avlåtits till riksdagen överensstämmer med bestämmelsen.

Eftersom det i Finland finns bestämmelser på lagnivå om tillhandahållandet av tjänster, hör bestämmelserna i avdelning V kapitel III för närvarande till området för lagstiftningen. I artikel 55 föreskrivs att parterna åtar sig att vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis möjliggöra tillhandahållande av tjänster som utförs av gemenskapsbolag och bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som är etablerade hos en annan part än den person för vilken tjänsterna är avsedda. Stabiliserings- och associeringsrådet inleder nödvändiga åtgärder vid ingången av övergångsperiodens andra fas. Enligt lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) har endast såda-

na utländska försäkringsbolag vilkas hemstat hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet rätt att driva försäkringsrörelse i Finland inom ramen för fritt tillhandahållande av tjänster. Det innebär att de åtgärder som stabiliserings- och associeringsrådet vidtar kommer att kräva en ändring av lagen om utländska försäkringsbolag.

I artikel 59 föreskrivs om tidsbestämda åtgärder som begränsar kapitalrörelser. Enligt fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen, som är bindande för Finland, är kapitalrörelser och överföring av betalningar fria. I upprättandefördraget finns emellertid en förteckning över situationer då det med avvikelse från huvudreglen är möjligt att begränsa valutarörelser. Enligt artikel 57 i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen får rådet med kvalificerad majoritet på förslag från kommissionen besluta om kapitalrörelser till eller från tredje land. Eventuella begränsningar av valutarörelser hör sålunda inte till den nationella behörigheten utan till gemenskapens behörighet.

Artikel 73 gäller standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse. Bestämmelserna om standardisering, ackreditering och bedömning av överensstämmelse som antagits för att garantera arbets säkerheten hör i Finland till området för lagstiftningen och grundar sig i huvudsak på unionsrätten. Bestämmelsen i avtalet förutsätter emellertid inte några lagändringar eller andra åtgärder.

I avdelning VIII ingår bestämmelser om tull som hör till gemenskapens tredje pelare (artikel 88). De är emellertid så generella att de inte kräver lagändringar. Däremot är bestämmelserna som gäller samarbete sådana att de hör till området för lagstiftningen.

I artikel 81—103 fastställs olika områdena för samarbetspolitiken. Etablerandet av samarbete hör inte till området för lagstiftningen och kräver inte i sig lagstiftningsåtgärder, men i sak hör många av de samarbetsområden som behandlas i artiklarna i Finland till området för lagstiftningen.

Avdelning X i stabiliserings- och associeringsavtalet innehåller bestämmelser om inrättandet av ett stabiliserings- och associeringsråd och dess verksamhet. Stabiliserings-

och associeringsrådet är ett organ som skall inrättas för administreringen av avtalet och som har till uppgift att övervaka genomförandet och tillämpningen av avtalet (artikel 108). Stabiliserings- och associeringsrådet skall bestå av medlemmar av Europeiska unionens råd och ledamöter av kommissionen, å ena sidan, och medlemmar av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens regering, å andra sidan (artikel 109). Medlemsstaterna är alltså representerade i rådet endast genom sin representant i Europeiska unionens råd, men när frågor som hör till medlemsstaternas behörighet behandlas får denna uttala sig för medlemsstatens räkning och i medlemsstatens namn. Stabiliserings- och associeringsrådet kan, förutom att utfärda rekommendationer, också fatta beslut som är bindande för parterna. Besluten skall fattas och rekommendationerna utfärdas i samförstånd med parterna (artikel 110). Var och en av parterna kan hänskjuta alla tvister som gäller tillämpningen eller tolkningen av avtalet till stabiliserings- och associeringsrådet. Stabiliserings- och associeringsrådet får bilägga tvisten genom ett bindande beslut (artikel 111). Stabiliserings- och associeringsrådet kan överföra en del av sina befogenheter till en stabiliserings- och associeringskommitté (artikel 110 och 112).

Med beaktande av stabiliserings- och associeringsavtalets innehåll kan man dra slutsatsen att avtalet innehåller en jämförelsevis liten möjlighet att stabiliserings- och associeringsrådets beslut kommer att gälla frågor som enligt upprättandefördragen hör till medlemsstaternas behörighet och enligt Finlands grundlag till området för lagstiftningen. Eftersom stabiliserings- och associeringsrådet som skall administrera avtalet emellertid har befogenhet att fatta beslut som binder parterna, hör bestämmelserna om inrättandet av ett stabiliserings- och associeringsråd och dess verksamhet till dessa delar till området för lagstiftningen och kräver riksdagens samtycke.

5. Behandlingsordning

Avtalets bestämmelser om inrättandet av

ett stabiliserings- och associeringsråd samt om rådets uppgifter och behörighet hör till området för lagstiftningen på det sätt som beskrivits ovan.

Enligt EG-domstolens praxis kan stabiliserings- och associeringsrådet fatta beslut om tillämpningen och genomförandet av avtalet, och dessa beslut blir direkt tillämplig rätt i medlemsstaterna.

Det kan anses att medlemsstaterna har åtminstone partiell behörighet till de delar som gäller arbetstagares rörlighet, etableringsrätt, tillhandahållande av tjänster och kapitalrörelser. Detsamma gäller även rättsliga och inrikes frågor, vissa områden av samarbetspolitiken, regionalt samarbete, tillnärmning av lagstiftningen och kontroll av dess efterlevnad samt ekonomiskt samarbete.

Stabiliserings- och associeringsrådet har befogenhet att i syfte att uppnå målen i avtalet fatta beslut inom tillämpningsområdet för avtalet och i de fall som fastställs i avtalet. Besluten, som också kan gälla frågor som hör till medlemsstaternas behörighet, är bindande för parterna. Stabiliserings- och associeringsrådet kan också vid behov utfärda rekommendationer.

Europeiska unionens råd deltar i beslutsfattandet i stabiliserings- och associeringsrådet där besluten fattas enhälligt. En medlemsstat är företrädd i stabiliserings- och associeringsrådet enbart genom den representant som utsetts av Europeiska unionens råd. När stabiliserings- och associeringsrådet behandlar frågor som hör till gemenskapskompetensen är huvudregeln den att de interna besluten inom gemenskapen skall fattas med iakttagande av de omröstningsregler som gäller för beslut om EG-rättsakter på motsvarande område. Om ett bindande beslut av stabiliserings- och associeringsrådet faller inom området för medlemsstaternas behörighet, fattas beslutet i Europeiska unionens råd med enhällighet.

Till den del stabiliserings- och associeringsrådet behandlar frågor som hör till medlemsstaternas behörighet, har medlemsstaterna sålunda möjlighet att i rådet påverka behandlingen. Då även stabiliserings- och associeringsrådet fattar sina beslut med enhällighet, betyder detta att medlemsstaterna i praktiken inte blir tvungna att godkänna beslut

som de motsatt sig.

Även om medlemsstaterna deltar indirekt via rådet i beslutsfattandet i själva stabiliserings- och associeringsrådet, anser regeringen, vare sig det är fråga om medlemsstaternas behörighet eller om delad behörighet, att delegeringen inte innebär sådan delegering till ett internationellt organ av finsk rättskipningsbehörighet som påverkar Finlands suveränitet mer än i ringa utsträckning. Riksdagens grundlagsutskott har i sin utlåtandep Praxis ansett att konstellationer av denna typ inte strider mot grundlagen (GrUU 20/1995 rd och GrUU 31/2001 rd).

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att beslut om godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalet med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien kan fattas med enkel majoritet och att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsord-

ning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner det i Luxemburg den 9 april 2001 mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan, ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet till de delar avtalet omfattas av Finlands behörighet.

Eftersom avtalet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, förläggas Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Luxemburg den 9 april 2001 mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan, ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 24 oktober 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

STABILISERINGS- OCH ASSOCIERINGSAVTAL

mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan

KONUNGARIKET BELGIEN,

KONUNGARIKET DANMARK,

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,

REPUBLIKEN GREKLAND,

KONUNGARIKET SPANIEN,

REPUBLIKEN FRANKRIKE,

IRLAND,

REPUBLIKEN ITALIEN,

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,

REPUBLIKEN PORTUGAL,

REPUBLIKEN FINLAND,

KONUNGARIKET SVERIGE,

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND,

fördragsslutande parter i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen, Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen och Fördraget om Europeiska unionen,

nedan kallade "medlemsstaterna", och

**EUROPEISKA GEMENSKAPEN, EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN
OCH EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN,**

nedan kallade "gemenskapen",
å ena sidan, och

F.D. JUGOSLAVISKA REPUBLIKEN MAKEDONIEN, nedan kallad "f.d. jugoslaviska republiken Makedonien",

å andra sidan,

SOM BEAKTAR de starka banden mellan parterna och de värderingar som de delar, samt parternas önskan att stärka dessa band och upprätta nära och bestående förbindelser som grundar sig på ömsesidighet och gemensamma intressen, vilket skulle göra det möjligt för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att ytterligare stärka och utvidga de förbindelser som tidigare har upprättats, särskilt genom det samarbetsavtal som undertecknades den 29 april 1997 genom skriftväxling och trädde i kraft den 1 januari 1998,

SOM BEAKTAR att förbindelserna mellan parterna på området för landtransport även i fortsättningen bör regleras av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och före detta jugoslaviska republiken Makedonien inom transportområdet, som undertecknades den 29 juni 1997 och trädde i kraft den 28 november 1997,

SOM BEAKTAR betydelsen av detta avtal, inom ramen för den stabiliserings- och associeringsprocess med länderna i sydöstra Europa som skall vidareutvecklas genom EU:s gemensamma strategi för denna region, för att upprätta och befästa en stabil europeisk ordning grundad på samarbete och med Europeiska unionen som stöttepelare, samt inom ramen för stabilitetspakten,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att med alla medel bidra till den politiska, ekonomiska och institutionella stabiliseringen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och i regionen, genom utveckling av det civila samhället och demokratisering, institutionell uppbyggnad och reformering av den offentliga förvaltningen, ökat handels- och ekonomisamarbete, stärkt nationell och regional säkerhet samt ökat samarbete i rättsliga och inrikes frågor,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att utvidga de politiska och ekonomiska friheter som ligger till grund för detta avtal samt deras åtagande att respektera de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprinciperna, inbegripet rättigheter för dem som tillhör nationella minoriteter, samt de demokratiska principerna genom fria och rättvisa val och ett flerpartisystem,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att iaktta principerna för en fri marknadsekonomi och gemenskapens beredskap att bidra till de ekonomiska reformerna i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att fullt ut tillämpa alla principer och bestämmelser i FN-stadgan och för OSSE, särskilt de i Helsingforsavtalets slutakt, i slutdokumenten från konferenserna i Madrid och Wien, i Parisstadgan för ett nytt Europa samt i stabilitetspakten för sydöstra Europa som antogs i Köln, i syfte att bidra till regional stabilitet och samarbete mellan länderna i regionen,

SOM ÖNSKAR upprätta en regelbunden politisk dialog om bilaterala och internationella frågor av gemensamt intresse, inbegripet regionala aspekter,

SOM BEAKTAR parternas åtagande när det gäller frihandel, i enlighet med de rättigheter och skyldigheter som följer av WTO,

SOM ÄR ÖVERTYGADE om att stabiliserings- och associeringsavtalet kommer att skapa ett nytt klimat för de ekonomiska förbindelserna emellan, framför allt för utvecklingen av handel och investeringar, vilka båda är avgörande faktorer för ekonomisk omstrukturering och modernisering,

SOM BEAKTAR f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens åtagande att närma sin lagstiftning till gemenskapens lagstiftning,

SOM BEAKTAR gemenskapens villighet att ge avgörande stöd till genomförandet av reformer och att i detta syfte utnyttja alla tillgängliga instrument för samarbete samt tekniskt, finansiellt och ekonomiskt bistånd på en omfattande vägledande flerårig basis,

SOM BEKRÄFTAR att Förenade kungariket och Irland är bundna av de bestämmelser i detta avtal som omfattas av avdelning IV i tredje delen av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen som separata avtalsslutande parter och inte som en del av Europeiska gemenskapen, till dess att Förenade kungariket eller Irland (alltefter omständigheterna) meddelar f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att det har blivit bundet av bestämmelserna som en del av Europeiska gemenskapen i enlighet med protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, som fogats till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Samma sak gäller för Danmark i enlighet med protokollet om Danmarks ställning, som fogats till dessa fördrag,

SOM ERINRAR om Europeiska unionens beredvillighet att i så hög grad som möjligt integrera f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i den politiska och ekonomiska huvudfåran i Europa och om landets ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap på grundval av Fördraget om Europeiska unionen och uppfyllandet av de kriterier som definierats av Europeiska rådet i juni 1993, under förutsättning att detta avtal genomförs framgångsrikt, särskilt när det gäller regionalt samarbete,

HAR ENATS OM FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Härmed upprättas en associering mellan gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan.

2. Målen för denna associering är att

- skapa en lämplig ram för politisk dialog för att göra det möjligt att utveckla nära politiska förbindelser mellan parterna,
- stödja f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens ansträngningar att utveckla sitt ekonomiska och internationella samarbete, även genom tillnärmning av landets lagstiftning till gemenskapens lagstiftning,
- främja harmoniska ekonomiska förbindelser och gradvis upprätta ett frihandelsområde mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien,
- främja regionalt samarbete inom alla områden som omfattas av detta avtal.

AVDELNING I

ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 2

Respekten för demokratiska principer och mänskliga rättigheter såsom dessa tillkännages i allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och definieras i Helsingforsavtalets slutakt och i Parisstadgan för ett nytt Europa, respekten för principerna inom folk-rätten och rättsstatsprinciperna samt respekten för de marknadsekonomiska principer som avspeglas i dokumentet från ESK-konferensen i Bonn om ekonomiskt samarbete skall ligga till grund för parternas inrikes-

och utrikespolitik och utgöra väsentliga beståndsdelar av detta avtal.

Artikel 3

Internationell och regional fred och stabilitet samt upprättandet av goda grannförbindelser är centrala för stabiliserings- och associeringsprocessen. Ingåendet och tillämpningen av detta avtal bygger på gemenskapens regionala strategi enligt definitionen i rådets slutsatser av den 29 april 1997 och baseras på en bedömning av de enskilda länderna i regionen.

Artikel 4

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien är beredd att inleda samarbete och utveckla goda grannförbindelser med övriga länder i regionen, däribland att i lämplig omfattning införa ömsesidiga medgivanden som gäller rörlighet för personer, varor, kapital och tjänster och utvecklande av projekt av gemensamt intresse. Detta åtagande utgör en nyckelfaktor för utvecklingen av förbindelserna och samarbetet mellan parterna och bidrar sålunda till regional stabilitet.

Artikel 5

1. Associeringen skall genomföras fullt ut under en övergångsperiod på högst tio år, som är uppdelad i två på varandra följande etapper. Syftet med denna uppdelning i två etapper är att stegvis genomföra bestämmelserna i stabiliserings- och associeringsavtalet och att under den första etappen rikta in sig på de områden som beskrivs i avdelningarna III, V, VI och VII nedan.

2. Det enligt artikel 108 inrättade stabiliserings- och associeringsrådet skall mot bakgrund av ingressen och på grundval av de allmänna principer som uppställs i detta avtal regelbundet granska tillämpningen av detta avtal och hur f.d. jugoslaviska republiken Makedonien genomför de rättsliga, administrativa, institutionella och ekonomiska refor-

merna.

3. Fyra år efter det att detta avtal har trätt i kraft skall stabiliserings- och associeringsrådet utvärdera de framsteg som gjorts och besluta om övergången till den andra etappen och etappens varaktighet samt om eventuella ändringar som skall göras i de bestämmelser som gäller för den andra etappen. När rådet fattar detta beslut skall det beakta resultatet av ovan nämnda översyn.

4. De två etapper som avses i punkterna 1 och 3 skall inte gälla för avdelning IV.

Artikel 6

Avtalet skall vara helt förenligt med de relevanta WTO-bestämmelserna, särskilt artikel XXIV i Allmänna tull- och handelsavtalet från 1994 (GATT) och artikel V i Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS).

AVDELNING II

POLITISK DIALOG

Artikel 7

Den politiska dialogen mellan parterna skall vidareutvecklas och intensifieras. Den skall följa och befästa närmandet mellan Europeiska unionen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och bidra till att upprätta en nära solidaritet och nya samarbetsformer mellan parterna.

Den politiska dialogen syftar till att särskilt främja

- ökad samstämmighet i parternas ståndpunkter i internationella frågor, särskilt de frågor som kan få betydande följder för parterna,
- regionalt samarbete och utvecklingen av goda grannförbindelser,

- gemensamma åsikter om säkerheten och stabiliteten i Europa, även inom områden som omfattas av Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Artikel 8

Den politiska dialogen kan föras inom multilaterala ramar och som en regional dialog som inkluderar andra länder i regionen.

Artikel 9

1. Den politiska dialogen skall, på ministrar-nivå, föras inom stabiliserings- och associeringsrådet, som skall ha det allmänna ansvaret för de frågor som parterna eventuellt vill att rådet skall ta upp.

2. På parternas begäran kan även följande förfaranden för politisk dialog införas:

- Möten, om så behövs, mellan högre tjänstemän som företräder f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å ena sidan, och ordförandeskapet i Europeiska unionens råd respektive kommissionen, å andra sidan.
- Sådana förfaranden som i full utsträckning utnyttjar alla diplomatiska kanaler mellan parterna, däribland lämpliga kontakter i tredje land och inom Förenta nationerna, OSSE och andra internationella forum.
- Varje annan åtgärd som kan utgöra ett viktigt bidrag för att befästa, utveckla och intensifiera denna dialog.

Artikel 10

På parlamentarisk nivå skall den politiska dialogen föras inom ramen för den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommitté som inrättas enligt artikel 114.

AVDELNING III

REGIONALT SAMARBETE

Artikel 11

I linje med sitt åtagande om fred och stabilitet samt om utveckling av goda grannförbindelser kommer f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att aktivt främja regionalt samarbete. Gemenskapen kommer genom sina program om tekniskt bistånd dessutom att stödja projekt med en regional eller gränsöverskridande dimension.

Närhelst f.d. jugoslaviska republiken Makedonien planerar att förstärka sitt samarbete med något av de länder som nämns i artiklarna 12—14 nedan skall den informera och samråda med gemenskapen och dess medlemsstater enligt avdelning X.

Artikel 12

Samarbete med andra länder som undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal

Senast när minst ett stabiliserings- och associeringsavtal har ingåtts med något annat av de länder som berörs av stabiliserings- och associeringsprocessen skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien inleda förhandlingar med landet eller länderna i fråga i syfte att ingå en konvention om regionalt samarbete vars syfte skall vara att öka räckvidden för samarbetet mellan de berörda länderna.

Denna konvention skall inbegripa följande huvudbeståndsdelar:

- Politisk dialog.
- Upprättandet av ett frihandelsområde mellan parterna vilket är förenligt med de relevanta WTO-bestämmelserna.
- Ömsesidiga medgivanden som gäller rörlighet för arbetstagare, etablering, tillhandahållande av tjänster, löpande betalningar och kapitalrörelser på en

nivå som motsvarar nivån i detta avtal.

- Bestämmelser om samarbete på andra områden, vare sig de omfattas av detta avtal eller inte, särskilt på området för rättsliga och inrikes frågor.

Denna konvention skall vid behov innehålla bestämmelser om inrättandet av nödvändiga institutionella mekanismer.

Konventionen om regionalt samarbete skall ingås inom två år efter det att åtminstone det andra stabiliserings- och associeringsavtalet träder i kraft. F.d. jugoslaviska republiken Makedoniens beredvillighet att ingå en sådan konvention kommer att vara ett villkor för vidareutveckling av förbindelserna mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och EU.

Artikel 13

Samarbete med övriga länder som berörs av stabiliserings- och associeringsprocessen

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall bedriva regionalt samarbete med de övriga länder som berörs av stabiliserings- och associeringsprocessen på något eller samtliga av de samarbetsområden som omfattas av detta avtal, särskilt områden av gemensamt intresse. Detta samarbete bör vara förenligt med principerna och målen i detta avtal.

Artikel 14

Samarbete med kandidatländer för EU-anslutning

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien får utveckla sitt samarbete och ingå en konvention om regionalt samarbete med vilket som helst av kandidatländerna för EU-anslutning på alla samarbetsområden som omfattas av det här avtalet. En sådan konvention bör syfta till att gradvis anpassa de bilaterala förbindelserna mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och det landet till den berörda delen i förbindelserna mellan

Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och det landet.

AVDELNING IV

FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

Artikel 15

1. Inom en period på högst tio år räknat från den dag då detta avtal träder i kraft skall gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien gradvis upprätta ett frihandelsområde i enlighet med bestämmelserna i detta avtal och i överensstämmelse med bestämmelserna i GATT 1994 och WTO. De skall då ta hänsyn till de särskilda villkor som fastställs nedan.

2. Kombinerade nomenklaturen skall tillämpas på klassificeringen av varor vid handel mellan de två parterna.

3. Den bastullsats på vilken de gradvisa sänkningarna enligt detta avtal skall göras skall för varje produkt vara den tullsats som faktiskt tillämpades generellt dagen före den dag då detta avtal undertecknades.

4. Om det efter detta avtals undertecknande sker en generell sänkning av en tullsats, särskilt en sänkning som följer av tullförhandlingarna inom WTO, skall den nedsatta tullsatsen ersätta en bastullsats som avses i punkt 3 från och med den dag då sänkningen tillämpas.

5. Gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall underrätta varandra om sina respektive bastullsatser.

KAPITEL I

INDUSTRIPRODUKTER

Artikel 16

1. Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på de produkter med ursprung i gemenskapen eller i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som förtecknas i kapitlen 25—97 i Kombinerade nomenklaturen, med undantag av de produkter som förtecknas i punkt 1 ii i bilaga 1 till avtalet om jordbruk (GATT 1994).

2. Bestämmelserna i artiklarna 17 och 18 skall inte tillämpas på vare sig textilprodukter eller stålprodukter, enligt vad som närmare anges i artiklarna 22 och 23.

3. Handeln mellan parterna med produkter som omfattas av Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen skall bedrivas i överensstämmelse med bestämmelserna i det fördraget.

Artikel 17

1. Tullar på import till gemenskapen av produkter med ursprung i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall avskaffas när detta avtal träder i kraft.

2. Kvantitativa restriktioner på import till gemenskapen och åtgärder med motsvarande verkan skall avskaffas den dag då detta avtal träder i kraft när det gäller produkter med ursprung i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Artikel 18

1. Tullar på import till f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av varor med ursprung i gemenskapen skall avskaffas när detta avtal träder i kraft, med undantag av de varor som förtecknas i bilagorna I och II.

2. Tullar på import till f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av de varor med ursprung i gemenskapen som förtecknas i bilaga I skall gradvis sänkas i enlighet med följande tidtabell:

- Den 1 januari det första året efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 90 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari det andra året efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 80 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari det tredje året efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 70 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari det fjärde året efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 60 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari det femte året efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 50 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari det sjätte året efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 40 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari det sjunde året efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 30 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari det åttonde året efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 20 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari det nionde året efter avtalets ikraftträdande skall varje tull sänkas till 10 % av bastullsatsen.
- Den 1 januari det tionde året efter avtalets ikraftträdande skall resterande tullar avskaffas.

3. Tullar på import till f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av de varor med ursprung i gemenskapen som förtecknas i bilaga II skall gradvis sänkas och avskaffas i enlighet med tidtabellen i bilagan.

4. Kvantitativa restriktioner på import till f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av varor med ursprung i gemenskapen och åtgärder med motsvarande verkan skall avskaf-

fas den dag då detta avtal träder i kraft.

Artikel 19

När detta avtal träder i kraft skall gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i handeln dem emellan avskaffa alla avgifter med en verkan som motsvarar importtullar.

Artikel 20

1. När detta avtal träder i kraft skall gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien avskaffa alla exporttullar och avgifter med motsvarande verkan.

2. När detta avtal träder i kraft skall gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien avskaffa alla inbördes kvantitativa exportrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan.

Artikel 21

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien förklarar sig berett att sänka sina tullar i handeln med gemenskapen i snabbare takt än vad som anges i artikel 18 om landets allmänna ekonomiska situation och situationen inom den berörda ekonomiska sektorn så tillåter.

Stabiliserings- och associeringsrådet skall utfärda rekommendationer i detta hänseende.

Artikel 22

I protokoll 1 fastställs de ordningar som skall tillämpas på de textilprodukter som anges i det protokollet.

Artikel 23

I protokoll 2 fastställs de ordningar som skall tillämpas på de stålprodukter som anges

i det protokollet.

KAPITEL II

JORDBRUK OCH FISKE

Artikel 24

Definition

1. Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på handel med jordbruks- och fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen eller i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

2. Med "jordbruks- och fiskeriprodukter" avses de produkter som förtecknas i kapitlen 1—24 i Kombinerade nomenklaturen och de produkter som förtecknas i punkt I ii i bilaga I till avtalet om jordbruk (GATT 1994).

3. Denna definition inbegriper de fisk- och fiskeriprodukter som omfattas av kapitel 3, KN-nummer 1604 och 1605, undernummer 0511 91, 2301 20 00 och ex 1902 20¹.

Artikel 25

I protokoll 3 fastställs de handelsordningar som skall tillämpas på de bearbetade jordbruksprodukter som anges i det protokollet.

Artikel 26

1. Den dag då detta avtal träder i kraft skall gemenskapen avskaffa alla kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan som rör import av jordbruks- och fiskeriprodukter med ursprung i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

2. Den dag då detta avtal träder i kraft skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien avskaffa alla kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan som rör

import av jordbruks- och fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen.

Artikel 27

Jordbruksprodukter

1. Den dag då detta avtal träder i kraft skall gemenskapen avskaffa de tullar och avgifter med motsvarande verkan som rör import av jordbruksprodukter med ursprung i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, med undantag av de produkter som omfattas av nummer 0102, 0201, 0202 och 2204 i Kombinerade nomenklaturen.

¹) Ex 1902 20 är "fyllda pastaprodukter innehållande mer än 20 viktprocent fisk, kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur".

För de produkter som omfattas av kapitlen 7 och 8 i Kombinerade nomenklaturen, för vilka Gemensamma tulltaxan föreskriver värdetullar och mängdtull, gäller avskaffandet endast värdetullen.

2. Den dag då detta avtal träder i kraft skall gemenskapen fastställa tullarna för import till gemenskapen av "baby-beef"-produkter enligt definitionen i bilaga III och med ursprung i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien till 20 % av den värdetull och 20 % av den mängdtull som anges i Europeiska gemenskapernas gemensamma tulltaxa, inom ramen för en årlig tullkvot på 1 650 ton uttryckt i slaktvikt.

3. Den dag då detta avtal träder i kraft skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien

- a) avskaffa de tullar som gäller för import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen, vilka förtecknas i bilaga IV a,
- b) avskaffa de tullar som gäller för import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen, vilka förteck-

nas i bilaga IV b, inom gränserna för de tullkvoter som anges för var och en av produkterna i den bilagan; för de kvantiteter som överstiger tullkvoterna skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien gradvis sänka tullsatsen i enlighet med den tidtabell som anges för var och en av produkterna i den bilagan,

- c) gradvis sänka de tullar som gäller för import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen, vilka förtecknas i bilaga IV c, inom gränserna för tullkvoterna och i enlighet med den tidtabell som anges för var och en av produkterna i den bilagan.

4. De handelsordningar som skall tillämpas på vin- och spritprodukter kommer att definieras i ett separat vin- och spritavtal.

Artikel 28

Fiskeriprodukter

1. När detta avtal träder i kraft skall gemenskapen fullständigt avskaffa tullsatserna för fisk- och fiskeriprodukter med ursprung i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. De produkter som förtecknas i bilaga V a skall omfattas av bestämmelserna i den bilagan.

2. När detta avtal träder i kraft skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien avskaffa alla avgifter med en verkan som motsvarar tullar och sänka tullsatserna på fisk- och fiskeriprodukter med ursprung i Europeiska gemenskapen med 50 % av mest gynnad nation-tullen. Återstående tullsatser skall sänkas under en sexårsperiod så att de avskaffas vid utgången av denna period.

Denna punkt skall inte tillämpas på de produkter som förtecknas i bilaga V b, för vilka tullarna skall sänkas i enlighet med den bilagan.

Artikel 29

1. Med hänsyn till omfattningen av handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter mellan parterna, till dessa produkters särskilda känslighet, till reglerna för gemenskapens gemensamma jordbruks- och fiskepolitik och för f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens jordbrukspolitik, till jordbrukets roll för f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens ekonomi, till produktions- och exportpotentialen för dess traditionella verksamhetsgrenar och marknader och till följderna av de multilaterala handelsförhandlingarna inom ramen för WTO skall gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien senast den 1 januari 2003 i stabiliserings- och associeringsrådet produkt för produkt och på en ordnad och lämplig ömsesidig grundval undersöka möjligheterna att bevilja varandra ytterligare medgivanden i syfte att genomföra en större liberalisering av handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter.

2. Bestämmelserna i detta kapitel skall inte på något sätt hindra endera parten från att på ensidig grundval tillämpa mer gynnsamma åtgärder.

Artikel 30

Med hänsyn till jordbruks- och fiskemarknadernas särskilda känslighet skall båda parter, utan hinder av andra bestämmelser i detta avtal, särskilt artikel 37, omedelbart inleda samråd för att finna en lämplig lösning, om import av de produkter med ursprung i någon av de två parterna som omfattas av medgivanden enligt artiklarna 25, 27 och 28 allvarligt stör den andra partens marknader eller inhemska regleringsmekanismer. I avvaktan på en sådan lösning får den berörda parten vidta lämpliga åtgärder som den anser nödvändiga.

KAPITEL III

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Artikel 31

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på handel med alla produkter mellan parterna, om inte annat föreskrivs här eller i protokollen 1, 2 och 3.

Artikel 32

Stilleståndsklausul

1. Från och med den dag då detta avtal träder i kraft får det i handeln mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien inte införas några nya import- eller exporttullar eller avgifter med motsvarande verkan och de tullar och avgifter som redan tillämpas får inte höjas.

2. Från och med den dag då detta avtal träder i kraft får det i handeln mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien inte införas några nya kvantitativa import- eller exportrestriktioner eller åtgärder med motsvarande verkan och de restriktioner och åtgärder som redan finns får inte göras mer restriktiva.

3. Utan att det påverkar de medgivanden som beviljats enligt artikel 26 skall bestämmelserna i punkterna 1 och 2 i den här artikeln inte på något sätt utgöra ett hinder för bedrivandet av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens respektive gemenskapens jordbrukspolitik eller för de åtgärder som vidtas inom ramen för denna politik, förutsatt att importordningen enligt bilagorna III, IV a, IV b, IV c, V a och V b inte påverkas.

Artikel 33

Förbud mot skattemässig diskriminering

1. Parterna skall avstå från att anta åtgärder eller förfaranden av internt skattemässig karaktär, samt avskaffa de som redan existerar, om de antingen direkt eller indirekt innebär diskriminering av produkter från en av parterna i förhållande till liknande produkter med ursprung i den andra partens territorium.

2. Produkter som exporteras till territoriet för en av parterna får inte beviljas återbetalning av inhemska indirekta skatter till ett belopp som överstiger den indirekta skatt som lagts på dem.

Artikel 34

Bestämmelserna om avskaffandet av importtullar skall även tillämpas på tullar av skattemässig karaktär.

Artikel 35

Tullunioner, frihandelsområden och ordningar för gränshandel

1. Detta avtal skall inte hindra upprätthållandet eller upprättandet av tullunioner, frihandelsområden eller ordningar för gränshandel utom i de fall de ändrar de handelsordningar som fastställs i detta avtal.

2. Under de övergångsperioder som anges i artiklarna 17 och 18 skall detta avtal inte påverka genomförandet av de särskilda förmånsordningar som reglerar rörligheten för varor och som antingen fastställs i gränsavtal som tidigare ingåtts mellan en eller flera medlemsstater och Socialistiska federala republiken Jugoslavien och som övertagits av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien eller följer av de bilaterala avtal som anges i avdelning III och som ingåtts av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i syfte att främja regional handel.

3. Parterna skall i stabiliserings- och associeringsrådet samråda om sådana avtal som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel och,

på begäran, om andra viktiga frågor som rör deras respektive handelspolitik med tredje land. Sådant samråd skall i synnerhet äga rum om ett tredje land ansluter sig till gemenskapen för att säkerställa att hänsyn kan tas till gemenskapens och f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens gemensamma intressen enligt detta avtal.

Artikel 36

Dumpning

1. Om en av parterna finner att dumpning äger rum i handeln med den andra parten i enlighet med artikel VI i GATT 1994, får den vidta lämpliga åtgärder mot detta förfarande i enlighet med överenskommelsen om tillämpningen av artikel VI i GATT 1994 och därtill anknuten nationell lagstiftning.

2. I fråga om punkt 1 i denna artikel skall stabiliserings- och associeringsrådet underlättas om dumpningen så snart som den importerande partens myndigheter har inlett en undersökning. Om inte dumpningen upphör enligt artikel VI i GATT eller om inte någon annan tillfredsställande lösning nås inom 30 dagar efter det att frågan hänskjutits till stabiliserings- och associeringsrådet får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder.

Artikel 37

Allmän skyddsklausul

1. Om en produkt från en part importeras till den andra partens territorium i så ökade mängder och under sådana förhållanden att det förorsakar eller hotar att förorsaka

- allvarlig skada för den inhemska industrin för liknande eller direkt konkurrerande produkter på den importerande partens territorium, eller
- allvarliga störningar inom en ekonomisk sektor eller svårigheter som kan leda till att den ekonomiska situationen i en region i den importerande parten

allvarligt försämras,

får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder i enlighet med villkoren och förfarandena i denna artikel.

2. Gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall tillämpa skyddsåtgärder mot varandra endast i enlighet med detta avtal. Dessa åtgärder skall inte gå utöver vad som krävs för att avhjälpa de svårigheter som har uppstått och skall normalt bestå av att en ytterligare sänkning av tullsatsen för den berörda produkten enligt detta avtal skjuts upp eller att tullsatsen för den produkten höjs.

Åtgärderna skall klart utformas så att de gradvis avvecklas senast vid utgången av den fastställda tiden. Åtgärder skall tillämpas i högst ett år. I särskilda undantagsfall får åtgärder tillämpas i sammanlagt högst tre år. Om en produkt tidigare varit föremål för en skyddsåtgärd får en ny skyddsåtgärd inte tillämpas på importen av denna produkt under en period av minst tre år från det att den första åtgärden upphört att gälla.

3. I de fall som anges i denna artikel skall gemenskapen eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, innan de vidtar åtgärder enligt denna artikel eller snarast möjligt i de fall som omfattas av punkt 4 b i denna artikel, förse stabiliserings- och associeringskommittén med alla relevanta upplysningar i syfte att nå en för båda parter godtagbar lösning.

4. För genomförandet av punkterna ovan gäller följande bestämmelser:

- a) De svårigheter som uppstår genom den situation som avses i denna artikel skall hänskjutas till stabiliserings- och associeringskommittén för undersökning, och kommittén kan fatta nödvändiga beslut för att undanröja dessa svårigheter. Om stabiliserings- och associeringskommittén eller den exporterande parten inte har fattat något beslut som undanröjer svårigheterna eller om

ingen annan tillfredsställande lösning har nåtts inom 30 dagar efter det att frågan hänskjutits till kommittén, får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder för att avhjälpa problemet i enlighet med denna artikel. Vid val av skyddsåtgärder skall de som minst stör avtalets funktion prioriteras.

- b) När särskilda och kritiska omständigheter som kräver ett omedelbart ingripande medför att underrättelse eller undersökning i förväg är omöjlig får den berörda parten i de situationer som anges i denna artikel genast tillämpa försiktighetsåtgärder som är nödvändiga för att hantera situationen, och den skall då omedelbart underrätta den andra parten om detta.

5. Skyddsåtgärderna skall omedelbart anmälas till stabiliserings- och associeringskommittén och skall vara föremål för regelbundna samråd inom det organet, särskilt i syfte att fastställa en tidtabell för avskaffande av åtgärderna så snart som omständigheterna tillåter det.

6. Om gemenskapen eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien gör import av produkter som kan ge upphov till sådana svårigheter som avses i denna artikel till föremål för ett administrativt förfarande som syftar till att snabbt skaffa fram upplysningar om utvecklingen av handelsflödena skall den underrätta den andra parten om detta.

Artikel 38

Bristklausul

1. Om iakttagandet av bestämmelserna i denna avdelning leder till

- a) allvarlig brist eller risk för brist på livsmedel eller andra produkter som är väsentliga för den exporterande parten, eller
- b) återexport till ett tredje land av en produkt gentemot vilken den exporterande

parten upprätthåller kvantitativa exportrestriktioner, exporttullar eller avgifter med motsvarande verkan, och om de situationer som avses ovan medför eller sannolikt kommer att medföra allvarliga svårigheter för den exporterande parten, kan den parten vidta lämpliga åtgärder på de villkor och i enlighet med de förfaranden som anges i denna artikel.

2. Vid val av åtgärder skall de prioriteras som minst stör avtalets sätt att fungera. Åtgärderna skall inte tillämpas på ett sätt som under samma omständigheter skulle utgöra ett medel för godtycklig eller omotiverad diskriminering eller som skulle utgöra en förtäckt begränsning av handeln, och de skall avskaffas när omständigheterna inte längre motiverar att de upprätthålls.

3. Gemenskapen eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, allt efter omständigheterna, skall innan de vidtar de åtgärder som anges i punkt 1 i denna artikel eller så snart som möjligt i de fall på vilka punkt 4 i denna artikel är tillämplig förse stabiliserings- och associeringskommittén med alla relevanta upplysningar i syfte att nå en för båda parter godtagbar lösning. Parterna i stabiliserings- och associeringskommittén får enas om de metoder som är nödvändiga för att undanröja svårigheterna. Om ingen överenskommelse nås inom 30 dagar efter det att frågan hänskjutits till stabiliserings- och associeringskommittén får den exporterande parten vidta åtgärder enligt denna artikel på exporten av produkten i fråga.

4. När särskilda eller kritiska omständigheter som kräver ett omedelbart ingripande medför att underrättelse eller undersökning i förväg är omöjlig får gemenskapen eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, beroende på vem som berörs, genast tillämpa försiktighetsåtgärder som är nödvändiga för att hantera situationen, och den berörda parten skall omedelbart underrätta den andra parten om detta.

5. Varje åtgärd som vidtas enligt denna a-

tikel skall genast anmälas till stabiliserings- och associeringskommittén och skall vara föremål för regelbundna samråd inom det organet, särskilt i syfte att fastställa en tidtabell för avskaffande av åtgärderna så snart som omständigheterna tillåter det.

Artikel 39

Statliga monopol

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall gradvis anpassa eventuella statliga handelsmonopol för att se till att det vid utgången av det femte året efter att detta avtal trätt i kraft inte förekommer någon diskriminering som gäller anskaffnings- och saluföringsvillkor mellan medborgare i medlemsstaterna och i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Stabiliserings- och associeringsrådet skall informeras om de åtgärder som vidtas för att uppnå detta mål.

Artikel 40

I protokoll 4 anges ursprungsreglerna för tillämpningen av de tullförmåner som fastställs i detta avtal.

Artikel 41

Tillåtna restriktioner

Detta avtal skall inte hindra sådana förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering av varor som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet eller intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att bevara växter, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller att skydda immateriell, industriell och kommersiell äganderätt eller bestämmelser som rör guld och silver. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgö-

ra ett medel för godtycklig diskriminering eller en förtäckt begränsning av handeln mellan parterna.

Artikel 42

Båda parterna är överens om att samarbeta för att minska risken för bedrägeri vid tillämpningen av handelsbestämmelserna i detta avtal.

Utän hinder av andra bestämmelser i detta avtal, särskilt artiklarna 30, 37 och 88 samt protokoll 4, gäller att om en part finner att det föreligger tillräckliga bevis för bedrägeri — t.ex. en så pass märkbar ökning av handeln med produkter från den ena parten till den andra att den överskrider den nivå som återspeglar sådana ekonomiska förhållanden som t.ex. normala produktions- och exportkapaciteter, eller en underlåtenhet att tillhandahålla det administrativa samarbete som är nödvändigt för att den andra parten skall kunna kontrollera ursprungsbevisen — skall båda parterna omedelbart inleda samråd för att hitta en lämplig lösning. I avvaktan på en sådan lösning får den berörda parten vidta de åtgärder den anser nödvändiga. Vid val av åtgärder skall de som minst stör detta avtals funktion prioriteras.

Artikel 43

Tillämpningen av detta avtal skall inte påverka tillämpningen av bestämmelserna i gemenskapsrätten på Kanarieöarna.

AVDELNING V

ARBETSTAGARES RÖRLIGHET, ETABLIERING, TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER, KAPITAL

KAPITEL I

ARBETSTAGARES RÖRLIGHET

Artikel 44

1. Om inte annat följer av de villkor och förfaringssätt som gäller i var och en av medlemsstaterna skall

- den behandling som ges arbetstagare som är medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och som är lagligen anställda på en medlemsstats territorium vara fri från all diskriminering i jämförelse med medlemsstatens egna medborgare när det gäller arbetsvillkor, lön och avskedande,
- lagligen bosatta makar och barn till arbetstagare som är lagligen anställda på en medlemsstats territorium, med undantag av säsongarbetare och arbetstagare som omfattas av bilaterala avtal enligt artikel 45, om inte något annat anges i dessa avtal, ha tillträde till den medlemsstatens arbetsmarknad under den tid arbetstagaren har arbetstillstånd.

2. Om inte annat följer av de villkor och förfaringssätt som är tillämpliga i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall landet ge den behandling som anges i punkt 1 till arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och lagligen anställda på landets territorium, samt deras makar och barn som är lagligen bosatta på dess territorium.

Artikel 45

1. Med hänsyn till arbetsmarknadssituationen i medlemsstaterna och om inte annat följer av deras lagstiftning och gällande regler på området för arbetstagares rörlighet

- bör de möjligheter till anställning för arbetstagare från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som medlemsstaterna erbjuder enligt bilaterala avtal bevaras och om möjligt förbättras,

- skall de andra medlemsstaterna undersöka möjligheten att ingå liknande avtal.

2. Stabiliserings- och associeringsrådet skall undersöka möjligheter till andra förbättringar, inbegripet tillgång till yrkesutbildning, i enlighet med gällande regler och förfaranden i medlemsstaterna och med hänsyn till arbetsmarknadssituationen i medlemsstaterna och i gemenskapen.

Artikel 46

Regler skall fastställas i syfte att samordna de sociala trygghetssystemen för arbetstagare som är medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och som är lagligen anställda på en medlemsstats territorium och för deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta där. Genom ett beslut av stabiliserings- och associeringsrådet, som inte skall påverka eventuella rättigheter eller förpliktelser enligt sådana bilaterala avtal som förskriver en mera gynnsam behandling, skall där för följande bestämmelser fastställas:

- Alla perioder under vilka sådana arbetstagare har varit försäkrade, anställda eller bosatta i de olika medlemsstaterna skall läggas samman med avseende på pensioner och livräntor som utbetalas på grund av ålderdom, invaliditet och dödsfall samt med avseende på sjukvård för sådana arbetstagare och familjemedlemmar.
- Alla pensioner och livräntor som utbetalas på grund av ålderdom, dödsfall, arbetsolycka och yrkessjukdom eller invaliditet till följd av dessa, med undantag av icke avgiftsfinansierade förmåner, skall kunna överföras fritt enligt den ersättningsnivå som tillämpas enligt lagstiftningen i gäldenärsmedlemsstaten eller gäldenärsmedlemsstaterna.
- De berörda arbetstagarna skall få fa-

miljebidrag för sina familjemedlemmar enligt definitionen ovan.

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall ge arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och lagligen anställda på dess territorium samt deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta där samma behandling som den som anges i andra och tredje strecksatserna i första stycket.

KAPITEL II

ETABLERING

Artikel 47

I detta avtal används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) Med ett "gemenskapsbolag" respektive ett "bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien" avses ett bolag som har bildats i överensstämmelse med en medlemsstats respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens lagstiftning och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet på gemenskapens respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens territorium.

Om emellertid ett bolag som har bildats i överensstämmelse med en medlemsstat respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens lagstiftning endast har sitt säte på gemenskapens respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens territorium, skall bolaget anses vara ett gemenskapsbolag respektive ett bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien om dess verksamhet har faktisk och fortlöpande förbindelse med ekonomin i någon av medlemsstaterna respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

- b) Med ett bolags "dotterbolag" avses ett bolag som faktiskt kontrolleras av det

andra bolaget.

- c) Med en "filial" till ett bolag avses ett lokalkontor som inte är en juridisk person och som ger intryck av att vara permanent, t.ex. ett moderbolags utvidgning av verksamheten, som har en administration och är utrustat så att det kan föra affärsförhandlingar med tredje part så att den senare trots att den vet att det vid behov kommer att finnas ett rättsligt band med moderbolaget, vars huvudkontor ligger utomlands, inte behöver ha direkta kontakter med ett sådant moderbolag, utan kan göra affärer med det lokalkontor som utgör en utvidgning av verksamheten.
- d) Med "etablering" avses
- i) för medborgare, rätten att etablera och leda företag, särskilt bolag, som de faktiskt kontrollerar. Medborgare får inte i sin egen affärsverksamhet söka eller ta anställning på arbetsmarknaden och verksamheten får inte heller tillgång till en annan parts arbetsmarknad,
 - ii) för gemenskapsbolag och bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, rätten att påbörja och utöva förvärvsverksamhet genom att etablera och leda dotterbolag och filialer i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien respektive gemenskapen.
- e) Med "verksamhet" avses utövandet av förvärvsverksamhet.
- f) Med "förvärvsverksamhet" avses framför allt verksamhet inom industri, handel och hantverk och verksamhet inom något av de fria yrkena.
- g) Med "medborgare i gemenskapen" respektive "medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien" avses en fysisk person som är medborgare i en

av medlemsstaterna respektive i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

- h) När det gäller internationella sjötransporter, inklusive kombinerad transport som inbegriper en sjöetapp, skall bestämmelserna i detta kapitel och i kapitel III också tillämpas på medborgare i medlemsstaterna eller i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som är etablerade utanför gemenskapen respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedonien samt på rederier som är etablerade utanför gemenskapen eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien men som kontrolleras av medborgare i en medlemsstat respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, om deras fartyg är registrerade i den medlemsstaten respektive i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i överensstämmelse med respektive stats lagstiftning.
- i) Med "finansiella tjänster" avses sådan verksamhet som beskrivs i bilaga VI. Stabiliserings- och associeringsrådet får utvidga och ändra räckvidden för den bilagan.

Artikel 48

1. När detta avtal träder i kraft skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien

- i) när det gäller etablering av gemenskapsbolag, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som landet ger sina egna bolag eller bolag från tredje land, beroende på vilken som är mest gynnsam,
- ii) när det gäller drivandet av dotterbolag och filialer till gemenskapsbolag etablerade i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som landet ger sina egna bolag och filialer eller dotterbolag och filialer till

bolag från tredje land, beroende på vilken som är mest gynnsam.

2. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall inte anta några nya regler eller beslut om några nya åtgärder som medför att gemenskapsbolag diskrimineras i förhållande till landets egna bolag med avseende på etablering på dess territorium och verksamhet när de väl är etablerade.

3. När detta avtal träder i kraft skall gemenskapen och dess medlemsstater

- i) när det gäller etableringen av bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medlemsstaterna ger sina egna bolag eller bolag från tredje land, beroende på vilken som är mest gynnsam,
- ii) när det gäller drivandet av dotterbolag och filialer till bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som är etablerade på deras territorium, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medlemsstaterna ger sina egna bolag och filialer eller dotterbolag och filialer till bolag från tredje land som är etablerade på deras territorium, beroende på vilken som är mest gynnsam.

4. Fem år efter det att detta avtal har trätt i kraft skall stabiliserings- och associeringsrådet, med hänsyn till domstolens relevanta rättspraxis och situationen på arbetsmarknaden, undersöka om man skall utvidga giltigheten av bestämmelserna ovan så att de även gäller för medborgare från båda avtalslutande parter när de påbörjar och utövar förvärvsverksamhet som egenföretagare.

5. Trots bestämmelserna i denna artikel skall

- a) dotterbolag och filialer till gemenskapsbolag från och med detta avtals ikraftträdande ha rätt att bruka och hyra fast egendom i f.d. jugoslaviska

republiken Makedonien,

- b) dotterbolag till gemenskapsbolag även ha samma rätt att förvärva och samma möjlighet att utnyttja äganderätt till fast egendom som bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och, i fråga om kollektiva nyttigheter/nyttigheter av gemensamt intresse, inbegripet naturtillgångar, jordbruks- och skogsmark, ha samma rättigheter som bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, om dessa rättigheter är nödvändiga för att bedriva den förvärvsverksamhet för vilka de har etablerats,
- c) stabiliserings- och associeringsrådet vid utgången av den första etappen av övergångsperioden undersöka möjligheten att utsträcka rättigheterna enligt b till att även omfatta filialer till gemenskapsbolag.

Artikel 49

1. Om inte annat följer av artikel 48 och med undantag av de finansiella tjänster som beskrivs i bilaga VI, får var och en av parterna reglera etableringen och verksamheten för bolag och medborgare på sitt territorium i den mån som denna reglering inte medför diskriminering av den andra partens bolag och medborgare i förhållande till partens egna bolag och medborgare.

2. När det gäller finansiella tjänster skall — oaktat andra bestämmelser i detta avtal — ingenting hindra en part från att vidta åtgärder av försiktighetsskäl, däribland åtgärder för att skydda investerare, insättare, försäkringstagare eller personer vilkas egendom förvaltas av en leverantör av finansiella tjänster, eller för att säkra det finansiella systemets integritet och stabilitet. Dessa åtgärder får inte användas som ett sätt att undvika partens förpliktelser enligt detta avtal.

3. Ingenting i detta avtal skall tolkas som en skyldighet för en part att lämna ut information om enskilda kunders affärer och kon-ton eller sådan förtrolig information eller information rörande egendomsförhållanden som innehas av offentliga organ.

Artikel 50

1. Bestämmelserna i detta kapitel skall inte tillämpas på lufttransporttjänster, transporttjänster på inre vattenvägar och sjötransporttjänster genom cabotage.

2. Stabiliserings- och associeringsrådet får lämna rekommendationer för förbättring av möjligheterna till etablering och verksamhet på de områden som avses i punkt 1.

Artikel 51

1. Bestämmelserna i artiklarna 48 och 49 utesluter inte att en part tillämpar särskilda regler för etableringen och verksamheten på sitt territorium av filialer till sådana bolag från en annan part som inte finns på den första partens territorium, om dessa regler är berättigade med hänsyn till rättsliga eller tekniska skillnader mellan sådana filialer och filialer till bolag som finns på dess territorium eller, när det gäller finansiella tjänster, av försiktighetsskäl.

2. Behandlingen får inte skilja sig mer än vad som är absolut nödvändigt till följd av sådana rättsliga eller tekniska skillnader eller, när det gäller finansiella tjänster, av försiktighetsskäl.

Artikel 52

För att underlätta för gemenskapsmedborgare och medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att starta och utöva reglerad yrkesverksamhet i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien respektive gemenskapen skall stabiliserings- och associeringsrådet undersöka vilka åtgärder som behövs för att möjliggöra ett ömsesidigt erkännande av behörighet. Rådet får vidta alla nödvändiga åtgärder i detta syfte.

Artikel 53

1. Ett gemenskapsbolag eller ett bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som är etablerat på f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens respektive gemenskapens territorium skall ha rätt att — i enlighet med gällande lag i etableringslandet och på f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens respektive gemenskapens territorium — anställa eller i ett av sina dotterbolag eller filialer låta anställa arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat eller i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, under förutsättning att dessa arbetstagare är anställda i nyckelställning enligt punkt 2 och att de uteslutande anställs av bolag, dotterbolag eller filialer. Dessa arbetstagares uppehålls- och arbetstillstånd får endast omfatta tiden för en sådan anställning.

2. Som anställda i nyckelställning hos ovan avsedda bolag, nedan kallade "organisationer", betraktas "anställda som förflyttas internt" enligt definitionen i c i denna punkt för följande kategorier, under förutsättning att organisationen är en juridisk person och att de berörda personerna har varit anställda av organisationen eller delägare i organisationen (andra än majoritetsaktieägare) i minst ett år omedelbart innan de förflyttades:

- a) Personer i ledande ställning i en organisation, vilka företrädesvis leder anläggningens administration och som huvudsakligen står under allmänt överinseende av och får instruktioner från styrelsen eller företagets aktieägare eller motsvarande samt som huvudsakligen
 - leder anläggningen eller en avdelning eller underavdelning av denna,
 - övervakar och kontrollerar att det arbete som utförs av annan tillsyns- eller ledningspersonal eller personal med särskilda fackkun-

skaper,

— har behörighet att personligen anställa och avskeda eller tillstyrka anställning, avskedande och andra personalåtgärder.

- b) Personer som är anställda i en organisation och som har ovanliga kunskaper som är väsentliga för anläggningens funktion, forskningsutrustning, metoder eller administration. Utvärderingen av sådana kunskaper får, bortsett från kunskaper som är specifika för anläggningen, återspegla en hög kvalifikationsnivå för en typ av arbete eller bransch som kräver särskilt tekniskt kunnande, inbegripet en officiellt godkänd yrkestillhörighet.
- c) Med "anställda som förflyttas internt" avses fysiska personer som arbetar i en organisation på en parts territorium och som tillfälligt förflyttas inom ramen för förvärvsverksamhet på den andra partens territorium. Den berörda organisationen skall ha sin huvudsakliga verksamhet på en parts territorium och förflyttningen skall ske till en anläggning (filial, dotterbolag) som omfattas av den organisationen och som aktivt leder liknande förvärvsverksamhet på den andra partens territorium.

3. Medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien respektive gemenskapen skall tillåtas att resa in i och tillfälligt uppehålla sig på gemenskapens respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens territorium när dessa bolagsföreträdare är personer i ledande ställning enligt punkt 2 a ovan i ett bolag och ansvarar för etableringen av ett gemenskapsdotterbolag eller en gemenskapsfilial till ett bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien eller ett dotterbolag eller en filial i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien till ett gemenskapsbolag i en av medlemsstaterna respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och när

- dessa företrädare inte arbetar med direktförsäljning eller tillhandahållande av tjänster, och
- bolaget har sin huvudsakliga verksamhet utanför gemenskapen respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och inte har några andra företrädare, kontor, filialer eller dotterbolag i den medlemsstaten respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Artikel 54

Under de första fyra åren efter den dag då detta avtal träder i kraft får f.d. jugoslaviska republiken Makedonien införa åtgärder som avviker från bestämmelserna i detta kapitel i fråga om etableringen av gemenskapsbolag och gemenskapsmedborgare inom vissa industrigrenar som

- genomgår omstrukturering eller står inför allvarliga svårigheter, särskilt då dessa medför allvarliga sociala problem i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, eller
- står inför en eliminering eller drastisk minskning av den totala marknadsandel som bolag eller medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien har inom en viss sektor eller industri i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, eller
- är nya, framväxande industrier i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Dessa åtgärder skall

- i) upphöra att gälla senast två år efter utgången av den första etappen av övergångsperioden,
- ii) vara rimliga och nödvändiga för att förbättra situationen, och
- iii) inte medföra någon diskriminering av verksamheten för de gemenskapsbolag

eller gemenskapsmedborgare som redan är etablerade i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien när en viss åtgärd vidtas i förhållande till bolag och medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

När f.d. jugoslaviska republiken Makedonien utformar och tillämpar dessa åtgärder skall landet när det är möjligt bevilja gemenskapsbolag och gemenskapsmedborgare förmånsbehandling, och under inga omständigheter en behandling som är mindre gynnsam än den som beviljas bolag eller medborgare från tredje land. Innan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien antar dessa åtgärder skall landet samråda med stabiliserings- och associeringsrådet och inte sätta dem i kraft förrän tidigast en månad efter det att de konkreta åtgärder som landet tänker införa har anmälts till stabiliserings- och associeringsrådet, utom i de fall då risken för obotlig skada kräver snabba insatser, i vilket fall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall samråda med stabiliserings- och associeringsrådet omedelbart efter det att åtgärderna införts.

Efter utgången av det fjärde året efter att detta avtal trätt i kraft får f.d. jugoslaviska republiken Makedonien införa eller bibehålla sådana åtgärder endast med stabiliserings- och associeringsrådets tillåtelse och på de villkor som fastställts av detta.

KAPITEL III

TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER

Artikel 55

1. I enlighet med följande bestämmelser åtar sig parterna att vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis möjliggöra tillhandahållande av tjänster som utförs av gemenskapsbolag och gemenskapsmedborgare samt bolag från och medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som är etablerade hos en annan part än den där den person för

vilken tjänsterna är avsedda är etablerad.

2. I takt med den liberaliseringsprocess som avses i punkt 1 skall parterna tillåta tillfällig rörlighet för de fysiska personer som tillhandahåller tjänsten eller som är anställda av tjänsteproducenten som anställda i nyckelställning i enlighet med definitionen i artikel 53, inbegripet de fysiska personer som är representanter för gemenskapsbolag eller gemenskapsmedborgare eller ett bolag från eller en medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och som ansöker om tillfälligt inresetillstånd för att förhandla om försäljning av tjänster eller för att ingå avtal om försäljning av tjänster för tjänsteproducentens räkning, om dessa representanter inte kommer att arbeta med direktförsäljning till allmänheten eller med att tillhandahålla tjänsterna själva.

3. Från och med övergångsperiodens andra etapp skall stabiliserings- och associeringsrådet vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis genomföra bestämmelserna i punkt 1. Hänsyn skall tas till de framsteg som parterna gjort i tillnärmningen av sin lagstiftning.

Artikel 56

1. Parterna skall inte vidta några åtgärder som betydligt begränsar villkoren för tillhandahållandet av tjänster för gemenskapsbolag eller gemenskapsmedborgare samt bolag från eller medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som är etablerade hos en annan part än den där den person för vilken tjänsterna är avsedda är etablerad, i jämförelse med den situation som rådde dagen före den dag då avtalet träder i kraft.

2. Om en av parterna anser att åtgärder som införts av den andra parten sedan avtalets ikraftträdande leder till en situation som betydligt begränsar tillhandahållandet av tjänster i jämförelse med den situation som rådde på dagen för avtalets ikraftträdande, får den första parten begära samråd med den andra

parten.

Artikel 57

Beträffande tillhandahållandet av transporttjänster mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall följande bestämmelser tillämpas:

1. När det gäller landtransport regleras förhållandet mellan parterna av det avtal mellan Europeiska gemenskapen och före detta jugoslaviska republiken Makedonien inom transportområdet som trädde i kraft den 28 november 1997. Parterna bekräftar den betydelse de fäster vid en riktig tillämpning av det avtalet.

2. När det gäller internationell sjötransport åtar sig parterna att på ett verksamt sätt tillämpa principen om obegränsad tillgång till marknaden och trafiken på kommersiella grunder.

a) Denna bestämmelse skall inte påverka rättigheterna och skyldigheterna enligt Förenta nationernas uppförandekod för linjekonferenser såsom denna tillämpas av någon av parterna till detta avtal. Det står icke-konferensanslutna linjerederier fritt att bedriva verksamhet i konkurrens med en konferens så länge de iakttar principen om sund konkurrens på affärsmässiga grunder.

b) Parterna bekräftar sitt åtagande att verka för en fri konkurrensmiljö som är ett väsentligt drag hos tank- och torrlastsjöfarten.

3. Vid tillämpningen av principerna i punkt 2 skall parterna

a) inte införa lastfördelningsklausuler i framtida bilaterala avtal med tredje land, utom i de undantagsfall då linjerederier från någon av parterna i detta avtal annars inte skulle ha någon faktisk möjlighet att bedriva transportverksamhet till och från det berörda

tredje landet,

- b) förbjuda lastfördelningsbestämmelser i framtida bilaterala avtal om tank- och torrlastsjöfart,
- c) vid detta avtals ikraftträdande avskaffa alla ensidiga åtgärder och administrativa, tekniska och andra hinder som skulle kunna få en restriktiv eller diskriminerande verkan på det fria tillhandahållandet av tjänster inom internationell sjötransport.

4. I syfte att säkerställa en samordnad utveckling och en gradvis liberalisering av transporterna mellan parterna, anpassad till deras ömsesidiga handelsbehov, skall parterna reglera villkoren för ömsesidigt tillträde till marknaderna för lufttransport i ett särskilt avtal som skall förhandlas fram mellan parterna efter detta avtals ikraftträdande.

5. Innan det avtal som avses i punkt 4 ingås får parterna inte vidta några åtgärder som är mer restriktiva eller diskriminerande än de som gäller innan detta avtal träder i kraft.

6. Under övergångsperioden skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien anpassa sin lagstiftning, inklusive administrativa, tekniska och andra regler, till den vid varje tidpunkt gällande gemenskapslagstiftningen för luft- och landtransport, om detta gagnar liberaliseringen och det ömsesidiga tillträdet till parternas marknader samt underlättar passagerar- och godstrafiken.

I takt med de gemensamma framstegen när det gäller att uppnå målen i detta kapitel skall stabiliserings- och associeringsrådet undersöka vilka möjligheter som finns för att skapa de nödvändiga förutsättningarna för ökad frihet att tillhandahålla luft- och landtransporttjänster.

KAPITEL IV

LÖPANDE BETALNINGAR OCH KAPITALRÖRELSER

Artikel 58

Parterna åtar sig att i enlighet med bestämmelserna i artikel VIII i stadgan för Internationella valutafonden tillåta alla betalningar och överföringar på den betalningsbalansens avräkningskonto i fritt konvertibel valuta mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Artikel 59

1. När det gäller transaktioner på betalningsbalansens kapitalräkning och konto för finansiella transaktioner skall parterna, från och med detta avtals ikraftträdande, garantera fri rörlighet för kapital i samband med direkta investeringar i bolag som bildats i överensstämmelse med värdlandets lagstiftning och investeringar som görs i överensstämmelse med bestämmelserna i kapitel II i avdelning IV samt omvandling till likvida medel eller repatriering av dessa investeringar och eventuell vinst därav.

2. Beträffande transaktioner på betalningsbalansens kapitalräkning och konto för finansiella transaktioner skall parterna, från och med detta avtals ikraftträdande, garantera fri rörlighet för kapital i samband med krediter vid affärstransaktioner eller tillhandahållande av tjänster där någon som är bosatt på en parts territorium deltar och i samband med finansiella lån och krediter med en löptid på över ett år.

Från och med början av den andra etappen skall parterna dessutom säkerställa fri rörlighet för kapital i samband med portföljinvesteringar och finansiella lån och krediter med en löptid på mindre än ett år.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 skall parterna inte införa några nya restriktioner för kapitalrörelser och löpande betalningar mellan personer som är bosatta i

gemenskapen och i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, och de skall inte göra de gällande bestämmelserna mer restriktiva.

4. Utan att det påverkar bestämmelserna i artikel 58 och den här artikeln får gemenskapen respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedonien — om kapitalrörelser mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien under särskilda omständigheter orsakar eller riskera att orsaka allvarliga svårigheter vid hanteringen av valuta- eller penningpolitiken i gemenskapen eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien — vidta säkerhetsåtgärder med avseende på kapitalrörelser mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien under en period på högst sex månader, förutsatt att sådana åtgärder är absolut nödvändiga.

5. I syfte att främja målen i detta avtal skall parterna samråda med varandra för att underlätta kapitalrörelser mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Artikel 60

1. Under den första etappen skall parterna vidta åtgärder för att skapa de nödvändiga förutsättningarna för en gradvis ökande tillämpning av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital.

2. Vid utgången av den första etappen skall stabiliserings- och associeringsrådet undersöka sätt för att gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital skall kunna tillämpas fullt ut.

KAPITEL V

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 61

1. Bestämmelserna i denna avdelning skall tillämpas om inte annat följer av begränsningar som är motiverade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

2. De skall inte tillämpas på verksamhet som, även om det endast är tillfälligt, är förenade med myndighetsutövning på någondera partens territorium.

Artikel 62

Med tanke på de mål som anges i denna avdelning får ingenting i avtalet hindra parterna från att tillämpa sina egna lagar och förordningar på fysiska personers inresa och vistelse, anställning, arbetsvillkor och etablering samt tillhandahållandet av tjänster, under förutsättning att de inte tillämpar dem på ett sätt som innebär att fördelarna för någon av parterna enligt villkoren i en särskild bestämmelse i detta avtal upphävs eller begränsas. Denna bestämmelse skall inte påverka tillämpningen av artikel 61.

Artikel 63

Bolag som kontrolleras och uteslutande ägs gemensamt av bolag från eller medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och gemenskapsbolag eller gemenskapsmedborgare skall också omfattas av bestämmelserna i denna avdelning.

Artikel 64

1. Den behandling som mest gynnad nation ges enligt bestämmelserna i denna avdelning skall inte gälla för de skatteförmåner som parterna beviljar eller kommer att bevilja i framtiden på grundval av avtal för att undvika dubbelbeskattning eller för andra skattearrangemang.

2. Ingen bestämmelse i denna avdelning skall tolkas så att det hindrar parterna från att anta eller genomföra en åtgärd som syftar till att förhindra skattesmitning eller skattefusk enligt skattebestämmelserna i avtal för att undvika dubbelbeskattning, andra skattearrangemang eller nationell skattelagstiftning.

3. Ingen bestämmelse i denna avdelning skall tolkas så att det hindrar medlemsstaterna eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att vid tillämpningen av relevanta bestämmelser i sin skattelagstiftning skilja mellan skattebetalare som inte befinner sig i identiska situationer, särskilt i fråga om bostadsort.

Artikel 65

1. Parterna skall där så är möjligt sträva efter att undvika att införa restriktiva åtgärder, inbegripet åtgärder som rör import, för betalningsbalanssyften. En part som inför sådana åtgärder skall snarast möjligast förelägga den andra parten en tidsplan för deras upphävande.

2. Om en eller flera medlemsstater eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien har allvarliga svårigheter med betalningsbalansen eller står inför ett överhängande hot om detta, får gemenskapen eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, allt efter omständigheterna, i överensstämmelse med de villkor som fastställts inom ramen för WTO-avtalet vidta restriktiva åtgärder, inbegripet åtgärder som rör import, vilka skall vara tidsbegränsade och inte får gå utöver vad som är helt nödvändigt för att avhjälpa problemet med betalningsbalansen. Gemenskapen respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall, allt efter omständigheterna, genast underrätta den andra parten om detta.

3. Eventuella restriktiva åtgärder skall inte tillämpas på överföringar i samband med investeringar, särskilt inte på repatrieringen av belopp som investerats eller återinvesterats eller någon form av avkastning av detta.

Artikel 66

Bestämmelserna i denna avdelning skall anpassas gradvis särskilt med hänsyn till de förpliktelser som uppkommer till följd av

artikel V i Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS).

Artikel 67

Bestämmelserna i detta avtal skall inte hindra någon av parterna från att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra kringgående av dess åtgärder när det gäller tredje lands tillträde till dess marknad i kraft av bestämmelserna i detta avtal.

AVDELNING VI

TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNINGEN OCH DESS TILLÄMPNING

Artikel 68

1. Parterna erkänner betydelsen av en tillnärmning av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens gällande och framtida lagstiftning till gemenskapens lagstiftning. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall sträva efter att se till att dess lagstiftning gradvis bringas i överensstämmelse med gemenskapens lagstiftning.

2. Denna gradvisa tillnärmning av lagstiftningen skall ske i två etapper.

3. Tillnärmningen skall inledas på dagen för detta avtals undertecknande och pågå den tid som anges i artikel 5, och den skall utvidgas till att omfatta vissa grundläggande delar av regelverket för den inre marknaden samt andra handelsrelaterade områden, i enlighet med ett program som skall definieras i samordning med Europeiska gemenskapernas kommission. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien kommer också att i samordning med Europeiska gemenskapernas kommission bestämma förfaringsätten för att övervaka genomförandet av tillnärmningen och åtgärderna för tillämpning av lagstiftningen, inbegripet reformering av domstolsväsendet.

Tidsfrister skall fastställas på följande om-

råden: konkurrensrätt, immaterialrätt, standarder och certifiering, offentlig upphandling och dataskydd. Tillnärmningen av lagstiftningen inom andra sektorer av den inre marknaden skall ha skett vid utgången av övergångsperioden.

4. Under den andra etappen av den övergångsperiod som avses i artikel 5 skall tillnärmningen av lagstiftningen utvidgas till att omfatta de delar av gemenskapens regelverk som inte omfattas av föregående punkt.

Artikel 69

Konkurrensbestämmelser och andra ekonomiska bestämmelser

1. Följande är oförenligt med avtalets rätta funktion, i den utsträckning det kan påverka handeln mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien:

- i) Alla avtal mellan företag, beslut av företagsammanslutningar och samordnade förfaranden mellan företag som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen.
- ii) Ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning på gemenskapens eller f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens territorium som helhet eller inom en väsentlig del av detta.
- iii) Allt offentligt stöd som snedvrída eller hotar att snedvrída konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion.

2. Alla förfaranden som strider mot denna artikel skall utvärderas på grundval av de kriterier som följer av tillämpningen av artiklarna 81, 82 och 87 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

3. a) Med tanke på tillämpningen av punkt 1 iii medger parterna att under de första fyra åren efter detta

avtals ikraftträdande skall allt offentligt stöd som beviljas av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien utvärderas med hänsyn till att f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall anses vara ett område som är identiskt med de områden i gemenskapen som beskrivs i artikel 87.3 a i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

- b) Varje part skall säkerställa öppenhet inom området för offentligt stöd, bl.a. genom att årligen till den andra parten rapportera det totala beloppet och fördelningen av det stöd som ges och genom att på begäran lämna upplysningar om stödprogram. På begäran av den ena parten skall den andra parten lämna upplysningar om särskilda enskilda fall av offentligt stöd.

Varje part skall se till att bestämmelserna i denna artikel tillämpas inom fem år efter det att avtalet trätt i kraft.

4. Med avseende på de produkter som avses i kapitel II i avdelning IV

- gäller inte bestämmelsen i punkt 1 iii,
- skall alla förfaranden som strider mot punkt 1 i utvärderas enligt de kriterier som gemenskapen fastställer på grundval av artiklarna 36 och 37 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och särskilda gemenskapsrättsakter som antagits på grundval av detta.

5. Om gemenskapen eller f.d. jugoslaviska republiken Makedonien finner att ett särskilt förfarande är oförenligt med villkoren i punkt 1 och

- om ett sådant förfarande orsakar eller hotar att orsaka allvarlig skada på den andra partens intressen eller påtaglig skada på dess inhemska industri, inbe-

gripet dess tjänstesektor, får den parten vidta lämpliga åtgärder efter samråd inom stabiliserings- och associeringsrådet eller efter 30 arbetsdagar efter det att frågan hänskjutits för sådant samråd.

När det gäller förfaranden som är oförenliga med punkt 1 iii får sådana lämpliga åtgärder, när WTO-avtalet gäller för dem, endast antas i enlighet med de förfaranden och villkor som föreskrivs i det avtalet eller i relevant intern gemenskapslagstiftning.

6. Parterna skall utbyta information med beaktande av de begränsningar som tystnadsplikten och skyddet för företagshemligheter kräver.

Artikel 70

I fråga om offentliga företag och företag som har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter skall parterna från och med det tredje året efter dagen för detta avtals ikraftträdande se till att principerna i Fördraget och upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 86 i detta, upprätthålls.

Artikel 71

Immateriella, industriella och kommersiella rättigheter

1. I enlighet med denna artikel och bilaga VII bekräftar parterna den betydelse de fäster vid att säkerställa ett lämpligt och effektivt skydd och upprätthållande av immateriell, industriell och kommersiell äganderätt.

2. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall vidta nödvändiga åtgärder för att senast fem år efter att detta avtal trätt i kraft garantera en skyddsnivå för immateriell, industriell och kommersiell äganderätt som motsvarar den som finns i gemenskapen, inklusive effektiva medel för att upprätthålla dessa rättigheter.

3. Inom den period som anges ovan skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien ansluta sig till de multilaterala konventionerna om immateriell, industriell och kommersiell äganderätt som avses i bilaga VII.

Om det inom området för immateriella, industriella och kommersiella rättigheter skulle uppstå problem som påverkar handelsvillkoren skall dessa, på begäran av någon av parterna, skyndsamt hänskjutas till stabiliserings- och associeringsrådet i syfte att nå en för båda parter tillfredsställande lösning.

Artikel 72

Offentliga upphandlingskontrakt

1. Parterna anser det vara önskvärt att tilldelningen av offentliga upphandlingskontrakt på en icke-diskriminerande och ömsesidig grundval, särskilt inom ramen för WTO, påbörjas.

2. Bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall, oavsett om de är etablerade i gemenskapen eller inte, från och med detta avtals ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden inom gemenskapen enligt gemenskapens upphandlingsregler på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för gemenskapsbolag.

Ovan nämnda bestämmelser skall också gälla för kontrakt inom sektorn för allmännyttiga tjänster så snart f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens regering har antagit lagstiftning som inför gemenskapsreglerna på detta område. Gemenskapen skall regelbundet undersöka om f.d. jugoslaviska republiken Makedonien faktiskt har infört sådan lagstiftning.

Gemenskapsbolag som inte är etablerade i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall senast fem år efter detta avtals ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i enlighet med lagen om offentlig upp-

handling på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Gemenskapsbolag som är etablerade i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien enligt bestämmelserna i kapitel II, avdelning V skall från och med detta avtals ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Stabiliserings- och associeringsrådet skall med jämna mellanrum undersöka möjligheten för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att ge alla gemenskapsbolag tillträde till upphandlingsförfaranden i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

3. Bestämmelserna i artiklarna 44—67 är tillämpliga på etablering, verksamhet och tillhandahållande av tjänster mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien samt på anställning av och rörlighet för arbetskraft i samband med fullgörandet av offentliga upphandlingskontrakt.

Artikel 73

Standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse

1. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis uppnå överensstämmelse med de tekniska föreskrifterna i gemenskapen och med europeiska förfaranden för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse.

2. I detta syfte skall parterna sträva efter att

- främja användningen av gemenskapens tekniska föreskrifter och europeiska standarder, test och förfaranden för bedömning av överensstämmelse,
- vid behov ingå europeiska protokoll om bedömning av överensstämmelse,

- främja utvecklingen av infrastruktur av hög kvalitet för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse,
- uppmuntra till deltagande i arbetet i europeiska specialorgan (CEN, Cenelec, ETSI, EA, Welmec, Euromed osv.).

AVDELNING VII

RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

Artikel 74

Förstärkning av institutioner och rättsstaten

Parterna skall i sitt samarbete i rättsliga och inrikes frågor att fästa särskild vikt vid att förstärka institutioner på alla nivåer inom förvaltningen i allmänhet och brottsbekämpningen och domstolväsendet i synnerhet. Detta inbegriper en förstärkning av rättsstaten. Det rättsliga samarbetet skall särskilt inriktas på ett oberoende domstolväsende, en förbättring av dess effektivitet och utbildning av jurister.

Artikel 75

Visering, gränskontroll, asyl och invandring

1. Parterna skall samarbeta på områdena för visering, gränskontroll, asyl och invandring och kommer inom dessa områden att upprätta samarbetsramar, även på regional nivå.

2. Samarbetet i de frågor som avses i punkt 1 skall grundas på samråd och nära samordning mellan parterna och bör inbegripa tekniskt och administrativt bistånd för

- utbyte av information om lagstiftning och praxis,
- utarbetandet av lagstiftning,

- förbättring av institutionernas effektivitet,
- personalutbildning,
- tillförlitliga resehandlingar och upptäckt av falska handlingar.

3. Samarbetet skall särskilt inriktas på följande:

- På asylområdet: på utveckling och tillämpning av nationell lagstiftning så att den uppfyller standarderna i 1951 års Genèvekonvention för att på så sätt se till att principen om "non-refoulement" iakttas.
- På området för laglig invandring: på regler för inresa samt rättigheterna och den rättsliga ställningen för dem som tillåtits resa in i landet. När det gäller invandring samtycker parterna till en rättvis behandling av de medborgare från andra länder som är lagligen bosatta på deras territorier och till att främja en integrationspolitik som syftar till att bevilja dem rättigheter och skyldigheter som är jämförbara med de rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna har.

Stabiliserings- och associeringsrådet får rekommendera ytterligare samarbetsområden inom ramen för denna artikel.

Artikel 76

Förebyggande och kontroll av olaglig invandring, återtagande

1. Parterna enas om att samarbeta för att förebygga och kontrollera olaglig invandring. I detta syfte

- samtycker f.d. jugoslaviska republiken Makedonien till att återta de av sina medborgare som olagligen befinner sig

på en medlemsstats territorium, på begäran av den senare och utan ytterligare formaliteter när sådana personer väl har identifierats,

- samtycker varje medlemsstat i Europeiska unionen till att återta de av sina medborgare som olagligen befinner sig på f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens territorium, på begäran av den senare och utan ytterligare formaliteter när sådana personer väl har identifierats.

Europeiska unionens medlemsstater och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall förse sina medborgare med lämpliga identitetshandlingar och kommer att erbjuda dem de administrativa resurser som är nödvändiga för detta.

2. Parterna enas om att på begäran ingå ett avtal mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och Europeiska gemenskapen som reglerar de särskilda skyldigheter som f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och Europeiska unionens medlemsstater har i fråga om återtagande, inbegripet en skyldighet att återta andra länders medborgare samt statslösa personer.

3. I avvaktan på att det avtal med gemenskapen som avses i punkt 2 ingås samtycker f.d. jugoslaviska republiken Makedonien till att på begäran av en medlemsstat ingå sådana bilaterala avtal med enskilda medlemsstater i Europeiska unionen som reglerar särskilda skyldigheter i fråga om återtagande mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och den berörda medlemsstaten, inbegripet en skyldighet att återta andra länders medborgare samt statslösa personer.

4. Stabiliserings- och associeringsrådet skall undersöka vilka andra gemensamma insatser som kan göras för att förhindra och kontrollera olaglig invandring, inbegripet människohandel.

Artikel 77

Bekämpning av penningtvätt

1. Parterna enas om nödvändigheten att göra ansträngningar och att samarbeta i syfte att hindra att deras finansiella system används för att tvätta intäkter från brottslig verksamhet i allmänhet och från olaglig narkotikahandel i synnerhet.

2. Samarbetet på detta område får omfatta administrativt och tekniskt bistånd i syfte att införa föreskrifter och lämpliga, välfungerande normer och metoder för att bekämpa penningtvätt, vilka är likvärdiga med dem som antagits av gemenskapen och andra internationella forum på detta område.

Artikel 78

Förebyggande och bekämpning av brottslighet och annan olaglig verksamhet

1. Parterna är eniga om att samarbeta för att förebygga och bekämpa brottslighet och annan olaglig verksamhet, organiserad eller annan, t.ex.

- människohandel,
- olaglig ekonomisk verksamhet, särskilt korruption, olaglig handel med produkter som industriavfall, radioaktivt material och olagliga eller förfälskade produkter,
- olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen,
- smuggling,
- olaglig handel med vapen,
- terrorism.

Samarbetet i dessa frågor skall vara föremål för samråd och nära samordning mellan

parterna.

2. Det tekniska och administrativa biståndet på detta område får inbegripa

- utarbetande av nationell lagstiftning på straffrättens område,
- förbättring av effektiviteten hos de institutioner som skall bekämpa och förebygga brottslighet,
- personalutbildning och utveckling av undersökningskapacitet,
- utarbetande av åtgärder för att förebygga brottslighet.

Artikel 79

Samarbete om olaglig narkotika

1. Parterna skall, inom ramen för sina respektive befogenheter och sin respektive behörighet, samarbeta för att säkerställa en balanserad och integrerad strategi i fråga om narkotika. Narkotikapolitiken och de åtgärder som vidtas inom ramen för denna skall syfta till att minska tillgången till, handeln med och efterfrågan på olaglig narkotika samt till en mer effektiv kontroll av prekursorer.

2. Parterna skall komma överens om de samarbetsmetoder som är nödvändiga för att uppnå dessa mål. Åtgärderna skall grundas på allmänt överenskomna principer i enlighet med EU:s narkotikastrategi.

3. Samarbetet mellan parterna skall inbegripa tekniskt och administrativt bistånd, särskilt inom följande områden: utarbetande av nationell lagstiftning och nationella program, inrättande av institutioner och informationscentrum, utbildning av personal, narkotikarelaterad forskning och hindrande av avledning av prekursorer som används för olaglig tillverkning av narkotika. Parterna får enas om att innefatta andra områden.

AVDELNING VIII

SAMARBETE PÅ OLIKA OMRÅDEN

Artikel 80

1. Gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall etablera ett nära samarbete med sikte på att bidra till f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens utvecklings- och tillväxtpöjligheter. Detta samarbete skall stärka de befintliga ekonomiska förbindelserna på bredast möjliga grund till nytta för båda parter.

2. Politiska handlingsprogram och andra åtgärder skall syfta till att få till stånd en ekonomisk och social utveckling i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Dessa program bör säkerställa att miljöhänsyn införlivas fullständigt redan från början och att de är knutna till kraven på harmonisk social utveckling.

3. Samarbetet skall integreras i en regional ram för samarbete. Särskild uppmärksamhet skall riktas på åtgärder som kan främja ett samarbete mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och dess grannländer, inklusive medlemsstaterna, för att på så sätt bidra till regional stabilitet. Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta om prioriteringar mellan och inom de sarnarbetsområden som beskrivs nedan.

Artikel 81

Ekonomisk politik

1. Gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall underlätta den ekonomiska reformprocessen genom att samarbeta för att förbättra förståelsen för grunddragen i deras respektive ekonomier samt för hur den ekonomiska politiken bedrivs i marknadsekonomier.

2. I detta syfte skall gemenskapen och f.d.

jugoslaviska republiken Makedonien samarbeta för att

- utbyta information om makroekonomiska resultat och prognoser samt om utvecklingsstrategier,
- tillsammans analysera ekonomiska frågor av gemensamt intresse, inbegripet utformningen av en ekonomisk politik och medlen för att genomföra denna.

3. På begäran av myndigheterna i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien får gemenskapen tillhandahålla bistånd som är utformat att stödja f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens ansträngningar för att göra denaren fullt konvertibel och för att gradvis utveckla sin politik i linje med den som förs inom ramen för Europeiska monetära systemet. Samarbetet på detta område skall inbegripa ett informellt informationsutbyte om Europeiska monetära systemets och Europeiska centralbankssystemets principer och funktion.

Artikel 82

Statistiskt samarbete

1. Samarbetet på statistikområdet skall inriktas på att utveckla ett effektivt och hållbart statistiksystem som i rätt tid kan tillhandahålla den pålitliga, objektiva och korrekta information som krävs för planering och övervakning av reform- och övergångsprocessen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Samarbetet skall göra det möjligt för det nationella statistiksystem som samordnas av det statliga statistikkontoret att bättre tillgodose sina kunders behov, både den offentliga förvaltningens och det privata näringslivets. Statistiksystemet bör respektera de grundläggande statistikprinciperna som utfärdats av Förenta nationerna och bestämmelserna i den europeiska statistiklagstiftningen samt utvecklas mot gemenskapens regelverk för statistik.

2. I detta syfte skall parterna särskilt sam-

arbeta för att

- främja utvecklingen av en effektiv statistikmyndighet i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, grundad på lämpliga institutionella strukturer,
- utveckla och upprätthålla nationell kapacitet för insamling, bearbetning och spridning av statistiska uppgifter av hög kvalitet med användning av modern teknik på effektivast möjliga sätt,
- ge ekonomiska aktörer inom den privata och offentliga sektorn samt forskarkåren den tillämpliga socioekonomiska statistik som behövs för att övervaka statliga reformer,
- göra det möjligt för det nationella statistiksystemet att anta principerna och normerna för det europeiska statistiksystemet,
- säkra en konfidentiell behandling av enskilda uppgifter.

3. Samarbetet på detta område skall inbegripa, men inte vara begränsat till, tillhandahållandet av information om metoder, deltagande i utvalda arbetsgrupper vid Eurostat och utbyte av statistiska uppgifter.

Artikel 83

Bank- och försäkringstjänster samt andra finansiella tjänster

1. Parterna skall samarbeta i syfte att upprätta och utveckla ett lämpligt ramverk för att understödja sektorn för bank- och försäkringstjänster samt andra finansiella tjänster i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Samarbetet skall inriktas på följande:

- Införandet av ett gemensamt redovis-

ningssystem som är förenligt med europeiska normer.

- Förstärkning och omstrukturering av bank- och försäkringssektorerna samt andra finansiella sektorer.
- Förbättrad övervakning och reglering av banktjänster och andra finansiella tjänster.
- Informationsutbyte, särskilt beträffande föreslagen lagstiftning.
- Förberedande av översättning och termordlistor.

2. Parterna skall samarbeta i syfte att utveckla effektiva revisionsystem i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien baserade på harmoniserade gemenskapsmetoder och förfaranden.

Samarbetet skall inriktas på:

- Tekniskt bistånd till revisionsverket i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.
- Inrättande av interna revisionsenheter vid offentliga myndigheter.
- Utbyte av information om revisionsystem.
- Standardisering av redovisningshandlingar.
- Utbildning och rådgivning.

Artikel 84

Främjande och skydd av investeringar

1. Samarbetet mellan parterna skall syfta till att etablera ett gynnsamt klimat för såväl inhemska som utländska privata investeringar.

2. Målen för samarbetet skall särskilt vara att

- f.d. jugoslaviska republiken Makedonien förbättrar regelverket så att investeringar gynnas och skyddas,
- vid behov ingå bilaterala avtal med medlemsstaterna för att främja och skydda investeringar,
- införa lämpliga ordningar för kapitalöverföringar,
- förbättra investeringskyddet.

Artikel 85

Industriellt samarbete

1. Samarbetet skall syfta till att främja moderniseringen och omstruktureringen av industrin och enskilda sektorer i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien samt till industriellt samarbete mellan ekonomiska aktörer på båda sidor, särskilt med sikte på att stärka den privata sektorn på villkor som garanterar att miljön skyddas.

2. Initiativ till industriellt samarbete skall återspegla båda parterns prioriteringar. De skall beakta regionala aspekter på industriell utveckling och vid behov främja transnationella partnerskap. Initiativen bör i synnerhet vara inriktade på att upprätta lämpliga strukturer för företag, förbättra kunskaperna om företagsledning samt stödja marknader och främja större öppenhet på marknader och ett bättre företagsklimat.

Artikel 86

Små och medelstora företag

Parterna skall samarbeta i syfte att utveckla och stärka små och medelstora företag inom den privata sektorn, främja upprättandet av nya företag på områden som erbjuder möjlighet till tillväxt samt främja samarbete mellan små och medelstora företag i gemenska-

pen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Artikel 87

Turism

Samarbetet mellan parterna på området för turism skall inriktas på att underlätta turistnäringens verksamhet och uppmuntra till turism genom att överföra kunskande, genom att f.d. jugoslaviska republiken Makedonien deltar i viktiga europeiska turistorganisationer och genom att undersöka möjligheterna till gemensam verksamhet, särskilt inom ramen för regionala turistprojekt.

Artikel 88

Tull

1. Syftet med samarbetet skall vara att säkerställa överensstämmelse med alla de bestämmelser som enligt planerna skall antas på handelsområdet och att få till stånd en tillnärmning av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens tullsystem till gemenskapens system och på så sätt bidra till att bana väg för de liberaliseringsåtgärder som är planerade enligt detta avtal.

2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:

- Utbyte av information, inbegripet information om undersökningsmetoder.
- Utvecklingen av gränsöverskridande infrastruktur mellan parterna.
- Möjligheten att sammankoppla gemenskapens och f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens transiteringssystem samt att anta och införa det administrativa enhetsdokumentet.
- Förenkling av inspektioner och for-

maliteter i samband med godstransport.

- Stöd till införande av moderna tullinformationssystem.

3. Utan att det påverkar det ökade samarbetet enligt detta avtal, särskilt artiklarna 76, 77 och 78, skall det ömsesidiga biståndet mellan parternas administrativa myndigheter i tullfrågor äga rum enligt bestämmelserna i protokoll 5.

Artikel 89

Beskattning

Parterna kommer att upprätta ett samarbete på skatteområdet, inbegripet åtgärder som syftar till att främja reformering av skattesystemet, modernisera skatteväsendet i syfte att säkerställa en effektiv skatteuppbörd och bekämpa skattebedrägeri.

Artikel 90

Socialt samarbete

1. På sysselsättningsområdet skall samarbetet mellan parterna särskilt inriktas på att modernisera arbetsförmedlingen och yrkesrådgivningen, införa stödåtgärder och främja lokal utveckling för att stödja en omstrukturering av industrin och arbetsmarknaden. Samarbetet skall också omfatta studier samt tillhandahållandet av experthjälp, information och utbildning.

2. När det gäller social trygghet skall samarbetet mellan parterna syfta till att anpassa f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens sociala trygghetssystem till de nya ekonomiska och sociala kraven, särskilt genom att tillhandahålla experthjälp, information och utbildning.

3. Samarbetet mellan parterna skall innefatta en anpassning av lagstiftningen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien om arbetsvillkor och lika möjligheter för kvinnor och

män.

4. Parterna skall utveckla ett samarbete för att förbättra skyddsnivån för arbetstagarnas hälsa och säkerhet, med utgångspunkt i den skyddsnivå som finns inom gemenskapen.

Artikel 91

Utbildning

1. Parterna skall samarbeta med avsikt att höja den allmänna utbildningsnivån och nivån på yrkeskvalifikationerna i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, med hänsyn till f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens prioriteringar.

2. Tempus-programmet kommer att bidra till att stärka samarbetet mellan parterna i fråga om utbildning, vilket främjar demokratin, rättsstaten och ekonomiska reformer.

3. Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen kommer också att bidra till förbättringen av utbildningsstrukturer och utbildningsverksamhet i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Artikel 92

Kulturellt samarbete

Parterna förbinder sig att främja det kulturella samarbetet. Syftet med detta samarbete är bland annat att förbättra den ömsesidiga förståelsen och respekten mellan individer, samhällen och nationer.

Artikel 93

Information och kommunikation

Gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien kommer att vidta nödvändiga åtgärder för att stimulera det ömsesidigt informationsutbytet. Företräde kommer

att ges till program som syftar till att ge allmänheten grundläggande information om gemenskapen och till att förse yrkesgrupper i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien med mer specialiserad information.

Artikel 94

Samarbete inom det audiovisuella området

Parterna skall samarbeta för att främja den audiovisuella industrin i Europa och uppmuntra till samproduktion inom film- och televisionsområdet.

Parterna kommer att samordna och, när så är lämpligt, harmonisera sin politik för reglering av innehållet i gränsöverskridande sändningar, med särskild hänsyn till frågor som rör förvärv av immateriell äganderätt till program och sändningar via satellit eller kabel.

Artikel 95

Infrastruktur för elektronisk kommunikation och tillhörande tjänster

Parterna kommer att stärka samarbetet på området för infrastruktur för elektronisk kommunikation, inbegripet traditionella tele- och relevanta elektroniska audiovisuella transportnät och tillhörande tjänster, för att f.d. jugoslaviska republiken Makedonien slutligt skall kunna anpassa sig till gemenskapens regelverk ett år efter att avtalet trätt i kraft.

Ovan nämnda samarbete kommer att inriktas på följande prioriterade områden:

- Utveckling av politiska handlingsprogram.
- Rättsliga aspekter och regleringsaspekter.

— Den institutionella uppbyggnad som krävs för en liberaliserad miljö.

— Modernisering av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens elektroniska infrastruktur och dess integrering i europeiska och globala nät, med tyngdpunkt på förbättringar på regional nivå.

— Internationellt samarbete.

— Samarbete inom europeiska strukturer, särskilt de som är verksamma på standardiseringsområdet.

— Samordning av ståndpunkter i internationella organisationer och forum.

Artikel 96

Informationssamhället

Parterna är eniga om att stärka samarbetet i syfte att vidareutveckla informationssamhället i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. De övergripande målen kommer att vara att förbereda samhället som helhet på den digitala tidsåldern, att dra till sig investeringar och att skapa driftskompatibilitet mellan nät och tjänster.

Myndigheterna i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien kommer med gemenskapens hjälp att noggrant granska varje politiskt åtagande som görs i Europeiska unionen, i syfte att anpassa sin egen politik till unionens.

Myndigheterna i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien kommer att upprätta en plan för att anta gemenskapens lagstiftning på området för informationssamhället.

Artikel 97

Konsumentskydd

Parterna kommer att samarbeta för att anpassa nivån på konsumentskyddet i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien till nivån i gemenskapen. Ett effektivt konsumentskydd är nödvändigt för att säkerställa en välfungerande marknadsekonomi och kommer att vara beroende av utvecklingen av administrativa strukturer för att säkerställa marknadsövervakning och övervakning av att lagstiftningen efterlevs på detta område.

För detta ändamål och med hänsyn till deras gemensamma intressen kommer parterna att främja och sörja för

- en harmonisering av lagstiftningen och en anpassning av konsumentskyddet i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien till gällande konsumentskydd i gemenskapen,
- ett aktivt konsumentskydd, inbegripet mer information och en utveckling av oberoende organisationer,
- ett effektivt rättsskydd för konsumenterna för att förbättra kvaliteten på konsumtionsvarorna och upprätthålla godtagbara säkerhetsnormer.

Artikel 98

Transport

1. Utöver avtalet mellan Europeiska gemenskapen och före detta jugoslaviska republiken Makedonien inom transportområdet skall parterna utveckla och öka detta samarbete i syfte att göra det möjligt för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att

- omstrukturera och modernisera transportinfrastrukturen och därtill hörande infrastruktur,
- förbättra passagerar- och varutransporterna samt tillträdet till transportmarknaden genom att undanröja administrativa, tekniska och andra hinder,

- uppnå driftstandarder jämförbara med standarderna i gemenskapen,
- utveckla ett transportsystem som är förenligt med och anpassat till gemenskapssystemet,
- förbättra miljöskyddet på transportområdet samt minska skadliga effekter och föroreningar.

2. Följande samarbetsområden skall prioriteras:

- Utveckling av väg-, järnvägs-, flygplats- och hamninfrastrukturen samt andra stora trafikleder av gemensamt intresse samt transeuropeiska och all-europeiska förbindelser.
- Förvaltning av järnvägar och flygplatser, inbegripet lämpligt samarbete mellan relevanta nationella myndigheter.
- Vägtransport, inbegripet beskattning samt sociala och miljömässiga aspekter.
- Kombinerade järnvägs- och vägtransporter.
- Harmonisering av internationell transportstatistik.
- Modernisering av teknisk transportutrustning i enlighet med gemenskapsnormerna och hjälp att erhålla finansiering för detta, särskilt inom områdena för kombitransporter, multimodala transporter och omlastning.
- Främjande av gemensamma forsknings- och teknikprogram.
- Antagandet av samordnade transportstrategier som är förenliga med dem som tillämpas i gemenskapen.

Artikel 99

Energi

1. Samarbetet kommer att utgå från marknadsekonomiska principer och Europeiska energistadgefördraget och utvecklas i syfte att uppnå en gradvis integrering av Europas energimarknader.

2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:

- Utformning och planering av energipolitiken, inbegripet modernisering av infrastruktur, förbättring och diversifiering av energiförsörjningen och förbättring av tillträdet till energimarknaden, inklusive förenklad överföring.
- Ledarskap och utbildning för energisektorn och överföring av teknik och kunskap.
- Främjande av energibesparingar, energieffektivitet, förnybar energi och studier om energiproduktionens och förbrukningens miljökonsekvenser.
- Utformning av ramvillkor för omstrukturering av allmännyttiga energibolag och samarbete mellan företag inom denna sektor.

Artikel 100

Jordbruk och jordbrukets förädlingsindustri

Samarbetet på detta område skall inriktas på modernisering och omstrukturering av jordbruket och jordbrukets förädlingsindustri, vattenförvaltning, landsbygdsutveckling, en gradvis harmonisering av den veterinära och fytosanitära lagstiftningen med gemenskapsstandarder och utveckling av fiskeri- och skogsnäringen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Artikel 101

Regional och lokal utveckling

Parterna skall stärka sitt regionala utvecklingssamarbete i syfte att bidra till ekonomisk utveckling och minska regionala obalanser.

Särskild uppmärksamhet skall riktas mot gränsöverskridande, transnationellt och interregionalt samarbete. För detta ändamål kan ett utbyte av information och experter genomföras.

Artikel 102

Samarbete i fråga om forskning och teknisk utveckling

1. Parterna skall främja bilateralt samarbete inom civil vetenskaplig forskning och teknisk utveckling (FoTU) på grundval av principen om ömsesidig nytta och, med hänsyn till tillgängliga resurser, lämplig tillgång till sina respektive program, med beaktande av lämpliga nivåer för ett effektivt skydd av immateriell, industriell och kommersiell äganderätt.

2. Det vetenskapliga och tekniska samarbetet skall omfatta

- utbyte av vetenskaplig och teknisk information,
- organisationen av gemensamma vetenskapliga möten,
- gemensamma FoTU-verksamheter,
- utbildning och program för rörlighet för vetenskapsmän, forskare och tekniska experter inom FoTU på båda sidor.

3. Detta samarbete skall genomföras enligt särskilda arrangemang, som skall förhandlas och beslutas i enlighet med sådana förfaran-

den som vardera parten antar och som bland annat skall fastställa lämpliga bestämmelser om immateriell, industriell och kommersiell äganderätt.

Artikel 103

Miljö och kärnsäkerhet

1. Parterna skall utveckla och stärka sitt samarbete i den viktiga uppgiften att bekämpa försämringen av miljön, i syfte att stödja en miljömässigt hållbar utveckling.

2. Samarbetet kan inriktas på följande prioriterade områden:

- Bekämpning av lokala, regionala och gränsöverskridande föroreningar (luft, vattenkvalitet, inklusive rening av avloppsvatten och förorening av dricksvatten) samt inrättandet av effektiv övervakning.
- Utveckling av strategier för globala frågor och klimatfrågor.
- Effektiv, hållbar och ren energiproduktion och konsumtion samt industrianläggningars säkerhet.
- Klassificering och säker hantering av kemikalier.
- Minskning, återvinning och säkert bortskaffande av avfall samt genomförande av Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall (Basel 1989).
- Jordbrukets miljökonsekvenser, jorderosion och förorening orsakad av jordbrukskemikalier.
- Skydd av skogar samt flora och fauna, bevarande av biologisk mångfald.
- Fysisk planering, inbegripet byggnads-

och stadsplanering.

- Miljökonsekvensbeskrivning och strategisk miljöbedömning.
- Oavbruten tillnärmning av lagar och förordningar till gemenskapens standarder.
- Internationella konventioner på miljöområdet i vilka gemenskapen deltar.
- Samarbete på regional nivå och inom ramen för Europeiska miljöbyrån.
- Utbildning, information och medvetenhet om miljöfrågor.

3. På området för skydd mot naturkatastrofer syftar samarbetet till att skydda människor, djur, egendom och miljön mot katastrofer orsakade av människor. I detta syfte kan samarbetet omfatta följande områden:

- Utbyte av resultat från utvecklingsprojekt inom vetenskap och forskning.
- Ömsesidig övervakning och system för tidig information och varning om risker och katastrofer samt följderna av dessa.
- Räddnings- och hjälpinsatser samt biståndssystem vid katastrofer.
- Utbyte av erfarenheter av rehabilitering och återuppbyggnad efter en katastrof.

4. Samarbetet på området för kärnsäkerhet kan omfatta följande:

- Förbättring av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens lagar och förordningar om kärnsäkerhet samt förstärkning av tillsynsmyndigheter och deras resurser.
- Skydd mot radioaktiv strålning, inbegripet övervakning av strålning från

radioaktiva ämnen i miljön.

- Hantering av radioaktivt avfall: f.d. jugoslaviska republiken Makedonien åtar sig att förse stabiliserings- och associeringsrådet med information om eventuella planer på att importera eller lagra radioaktivt avfall.
- Främjande av avtal mellan EU:s medlemsstater, eller Euratom, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien om ett snabbt informationsutbyte i händelse av kärnkraftsolyckor och frågor om kärnsäkerhet i allmänhet, vid behov.
- Bättre övervakning och kontroll av transporter av material som är känsliga för radioaktiv förorening.

AVDELNING IX

EKONOMISKT SAMARBETE

Artikel 104

För att uppnå målen i detta avtal och i enlighet med artiklarna 3, 108 och 109 kan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien erhålla ekonomiskt bistånd från gemenskapen i form av bidrag och lån, inbegripet lån från Europeiska investeringsbanken.

Artikel 105

Ekonomiskt bistånd i form av bidrag skall ges inom ramen för verksamhetsåtgärder som fastställs i rådets relevanta förordning inom ramen för ett vägledande flerårigt program som gemenskapen upprättar efter samråd med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

De övergripande målen för biståndet, i form av institutionell uppbyggnad och investeringar, skall bidra till de demokratiska, ekonomiska och institutionella reformerna i

f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, i enlighet med stabiliserings- och associeringsprocessen. Det ekonomiska biståndet kan omfatta alla områden för harmonisering av lagstiftning och samarbete i enlighet med detta avtal, inbegripet rättsliga och inrikes frågor.

Hänsyn bör tas till huruvida de infrastrukturprojekt av gemensamt intresse som identifieras i transportavtalet har genomförts till fullo.

Artikel 106

På begäran av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och om särskilda behov föreligger kan gemenskapen i samordning med internationella finansiella institut undersöka möjligheten att på vissa särskilda villkor i undantagsfall bevilja landet makroekonomiskt stöd, med beaktande av alla tillgängliga ekonomiska resurser.

Artikel 107

För att på ett optimalt sätt kunna utnyttja alla tillgängliga resurser skall parterna se till att gemenskapens bidrag ges i nära samordning med bidrag från andra källor, till exempel medlemsstaterna, andra länder och internationella finansiella institut.

I detta syfte skall parterna regelbundet utbyta information om alla biståndskällor.

AVDELNING X

INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER SAMT SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 108

Härmed inrättas ett stabiliserings- och associeringsråd som skall övervaka tillämpningen och genomförandet av detta avtal. Det skall regelbundet och när omständigheterna

så kräver sammanträda på lämplig nivå. Det skall undersöka alla frågor av betydelse som uppkommer inom ramen för detta avtal och alla andra bilaterala eller internationella frågor av gemensamt intresse.

Artikel 109

1. Stabiliserings- och associeringsrådet skall bestå av medlemmarna av Europeiska unionens råd och ledamöter av Europeiska gemenskapernas kommissionen, å ena sidan, och medlemmar av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens regering, å andra sidan.

2. Stabiliserings- och associeringsrådet skall anta sin egen arbetsordning.

3. Medlemmarna i stabiliserings- och associeringsrådet får låta sig representeras i överensstämmelse med de villkor som skall fastställas i dess arbetsordning.

4. Ordförandeskapet i stabiliserings- och associeringsrådet skall växelvis innehas av en företrädare för Europeiska gemenskapen och en företrädare för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, i enlighet med de bestämmelser som skall fastställas i dess arbetsordning.

5. I ärenden som rör Europeiska investeringsbanken skall banken delta i stabiliserings- och associeringsrådets arbete som observatör.

Artikel 110

Stabiliserings- och associeringsrådet skall, i syfte att uppnå målen i detta avtal, ha befogenhet att fatta beslut inom ramen för avtalet i de fall som föreskrivs däri. De beslut som fattas skall vara bindande för parterna, som skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra dem. När stabiliserings- och associeringsrådet beslutar om övergången till den andra etappen, i enlighet med artikel 5, får det även besluta om eventuella ändringar som skall göras i innehållet i de bestämmelser som reglerar den andra etappen.

I sin arbetsordning skall stabiliserings- och associeringsrådet fastställa stabiliserings- och associeringskommitténs uppgifter, vilka skall inbegripa förberedelse av stabiliserings- och associeringsrådets sammanträden, och besluta om kommitténs arbete.

Stabiliserings- och associeringsrådet får delegera vilken som helst av sina befogenheter till stabiliserings- och associeringskommittén. I sådana fall skall kommittén fatta sina beslut i enlighet med villkoren i denna artikel.

Stabiliserings- och associeringsrådet får även vid behov utfärda rekommendationer.

Det skall utarbeta sina beslut och rekommendationer i samförstånd mellan parterna.

Artikel 111

Var och en av parterna kan till stabiliserings- och associeringsrådet hänskjuta alla tvister avseende tillämpningen eller tolkningen av detta avtal. Stabiliserings- och associeringsrådet får bilägga tvisten genom ett bindande beslut.

Artikel 112

Stabiliserings- och associeringsrådet skall vid utförandet av sina uppgifter biträddas av en stabiliserings- och associeringskommitté som skall bestå av företrädare för Europeiska unionens råd och företrädare för Europeiska gemenskapernas kommissionen, å ena sidan, och företrädare för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan.

Artikel 113

Stabiliserings- och associeringskommittén får inrätta underkommittéer. Den transportkommitté som inrättats inom ramen för transportavtalet skall bistå stabiliserings- och

associeringskommittén.

Artikel 114

Härmed inrättas en parlamentarisk stabiliserings- och associeringskommitté. Den skall vara ett forum för ledamöterna av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens parlament och Europaparlamentet där de kan sammanträda och utbyta åsikter. Kommittén skall själv fastställa hur ofta den skall sammanträda.

Den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén skall bestå av ledamöter av Europaparlamentet, å ena sidan, och ledamöter av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens parlament, å andra sidan.

Den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén skall anta sin egen arbetsordning.

Ordförandeskapet i den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén skall växelvis innehas av Europaparlamentet och f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens parlament, i enlighet med de bestämmelser som skall fastställas i dess arbetsordning.

Artikel 115

Inom ramen för detta avtal åtar sig varje part att säkerställa att fysiska och juridiska personer från den andra parten, utan diskriminering i förhållande till de egna medborgarna, har fri tillgång till parternas behöriga domstolar och administrativa organ för att kunna försvara sina personliga rättigheter och sin äganderätt.

Artikel 116

Ingenting i detta avtal skall hindra en part från att vidta åtgärder som

- a) den anser nödvändiga för att förhindra utlämnandet av upplysningar som kan skada dess väsentliga säkerhetsintressen,
- b) rör produktion av eller handel med vapen, ammunition eller krigsmateriel eller som rör forskning, utveckling eller produktion som är oundgänglig för försvarsändamål, under förutsättning att sådana åtgärder inte försämrar konkurrensvillkoren för produkter som inte är avsedda för specifikt militära ändamål,
- c) den anser väsentliga för sin egen säkerhet i händelse av allvarliga inre störningar som påverkar upprätthållandet av lag och ordning, under krig eller allvarlig internationell spänning som utgör ett krigshot eller för att infria förpliktelser som den har godtagit i syfte att upprätthålla fred och internationell säkerhet.

Artikel 117

1. Inom de områden som omfattas av detta avtal och utan att det påverkar tillämpningen av särskilda bestämmelser i detta skall de ordningar som

- f.d. jugoslaviska republiken Makedonien tillämpar med avseende på gemenskapen inte ge upphov till någon åtskillnad mellan medlemsstaterna, deras medborgare, eller deras bolag eller filialer,
- gemenskapen tillämpar med avseende på f.d. jugoslaviska republiken Makedonien inte ge upphov till någon åtskillnad mellan medborgare i eller bolag eller filialer från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte påverka parternas rätt att tillämpa sådana bestämmelser i sin skattelagstiftning som skil-

jer mellan skattebetalare som har olika bostadsort.

Artikel 118

1. Parterna skall vidta alla allmänna eller särskilda åtgärder som krävs för att fullgöra sina skyldigheter enligt detta avtal. De skall se till att de mål som uppställs i detta avtal uppnås.

2. Om endera parten anser att den andra parten har underlåtit att fullgöra en skyldighet enligt detta avtal får den vidta lämpliga åtgärder. Innan den gör detta skall den, förutom i särskilt brådskande fall, förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla relevanta upplysningar som erfordras för en grundlig undersökning av situationen i syfte att finna en för båda parter godtagbar lösning.

Vid val av åtgärder skall de prioriteras som minst stör avtalets sätt att fungera. Dessa åtgärder skall omedelbart anmälas till stabiliserings- och associeringsrådet och skall på begäran av den andra parten bli föremål för samråd inom stabiliserings- och associeringsrådet.

Artikel 119

Parterna är överens om att på begäran av endera parten snarast via lämpliga kanaler samråda om alla frågor som rör tolkningen eller tillämpningen av detta avtal och andra relevanta sidor av förhållandena mellan parterna.

Bestämmelserna i denna artikel skall inte på något sätt påverka tillämpningen av artiklarna 30, 37, 38 och 42.

Artikel 120

Detta avtal skall inte beröra de rättigheter som garanteras enskilda personer och ekonomiska aktörer genom befintliga avtal som är bindande för en eller flera medlemsstater,

å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan, förrän motsvarande rättigheter för dessa har uppnåtts enligt detta avtal.

Artikel 121

Protokollen 1, 2, 3, 4 och 5 samt bilagorna I—VII skall utgöra en integrerad del av detta avtal.

Artikel 122

Detta avtal ingås på obestämd tid.

Endera parten får säga upp detta avtal genom att underrätta den andra parten om sin avsikt. Avtalet skall upphöra att gälla sex månader efter dagen för en sådan underrättelse.

Artikel 123

I detta avtal avses med "parter" gemenskapen eller dess medlemsstater eller gemenskapen och dess medlemsstater, i enlighet med deras respektive befogenheter, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan.

Artikel 124

Detta avtal är tillämpligt på de territorier i vilka fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Europeiska kol- och stål-gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen tillämpas och på de villkor som fastställs i dessa fördrag, å ena sidan, och på f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens territorium, å andra sidan.

Artikel 125

Generalsekretären för Europeiska unionens råd skall vara depositarie för detta avtal.

Artikel 126

Detta avtal är upprättat i två exemplar på respektive parts officiella språk, vilka samtliga texter är lika giltiga.

Artikel 127

Parterna skall godkänna detta avtal i enlighet med sina egna förfaranden.

Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då parterna till varandra anmäler att de förfaranden som avses i första stycket är avslutade.

När detta avtal träder i kraft skall det ersätta det samarbetsavtal mellan Europeiska gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien som undertecknades den 29 april 1997 genom skriftväxling.

Artikel 128

Interimsavtal

Om, i avvaktan på att de förfaranden som är nödvändiga för detta avtals ikraftträdande avslutas, bestämmelserna i vissa delar av detta avtal, särskilt bestämmelserna om fri rörlighet för varor, sätts i kraft genom ett interimsavtal mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, är parterna överens om att uttrycket "den dag då detta avtal träder i kraft" under sådana omständigheter och såvitt avser avdelning IV, artiklarna 69, 70 och 71 i detta avtal och protokollen 1—5 till detta avtal skall avse den dag då interimsavtalet träder i kraft med avseende på förpliktelserna enligt nämnda artiklar och protokoll.

BILAGEFÖRTECKNING

- Bilaga I Import till f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av mindre känsliga industrivaror med ursprung i gemenskapen (enligt artikel 18.2)
- Bilaga II Import till f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av känsliga industrivaror med ursprung i gemenskapen (enligt artikel 18.3)
- Bilaga III EG:s definition av "Baby beef"-produkter (enligt artikel 27.2)
- Bilaga IV a Import till f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av jordbruksvaror med ursprung i gemenskapen (nolltullsats) (enligt artikel 27.3 a)
- Bilaga IV b Import till f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av jordbruksvaror med ursprung i gemenskapen (nolltullsats inom tullkvoter) (enligt artikel 27.3 b)
- Bilaga IV c Import till f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av jordbruksvaror med ursprung i gemenskapen (medgivanden i nom tullkvoter) (enligt artikel 27.3 c)
- Bilaga V a Import till gemenskapen av fisk och fiskeriprodukter med ursprung i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien (enligt artikel 28.1)
- Bilaga V b Import till f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av fisk och fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen (enligt artikel 28.2)
- Bilaga VI Etablering: "Finansiella tjänster" (enligt avdelning V kapitel II artiklarna 47 och 49)
- Bilaga VII Immateriella, industriella och kommersiella rättigheter (enligt artikel 71)

Bilagorna I—V b till stabiliserings- och associeringsavtalet och protokollen 1—4 till avtalet, slutakten och förklaringarna har

inte publicerats som bilagor till denna proposition. Texterna ingår i Europeiska gemenskapernas officiella tidning EGT C 213 E, 31.7.2001, s. 23—226.

BILAGA VI

ETABLERING: "FINANSIELLA TJÄNSTER"

(enligt avdelning V kapitel II artiklarna 47 och 49)

Finansiella tjänster: Definitioner

En finansiell tjänst är varje tjänst av finansiell karaktär som tillhandahålls av något av parternas företag som tillhandahåller finansiella tjänster.

Finansiella tjänster omfattar följande verksamhet:

A. Alla försäkringstjänster och försäkringsrelaterade tjänster

1. Direkt försäkring (innefattande koassurans):
 - i) Livförsäkring.
 - ii) Skadeförsäkring.
2. Återförsäkring och retrocession.
3. Försäkringsförmedling, såsom mäklari och agenturverksamhet.
4. Försäkringsrelaterade tjänster, såsom konsult-, aktuarie-, riskprövnings- och skaderegleringstjänster.

B. Banktjänster och andra finansiella tjänster (med undantag av försäkringstjänster)

1. Mottagande av insättningar och andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten.
2. Utlåning av alla slag, inklusive konsumentkrediter, hypotekskrediter, låne-

krediter, factoring och finansiering av affärstransaktioner.

3. Finansiell leasing.
4. Alla betalnings- och penningförmedlingstjänster, inklusive betal- och kreditkort, resecheckar och bankväxlar.
5. Garantier och åtaganden.
6. Handel för egen eller annans räkning, på en börs, på en OTC-marknad eller på annat sätt, med följande:
 - a) Penningmarknadsinstrument (innefattande checkar, växlar, bankcertifikat osv.).
 - b) Utländsk valuta.
 - c) Derivatinstrument innefattande, men inte begränsade till, terminer och optioner.
 - d) Valuta- och ränteinstrument, innefattande sådana produkter som svappar, ränteterminer (forward rate agreements) osv.
 - e) Överlåtbara värdepapper.
 - f) Andra överlåtbara instrument och finansiella tillgångar, inklusive guld- och silvertackor.
7. Medverkan vid emissioner av alla slags värdepapper, däribland emissionsgarantier och placering såsom mellanhand (offentligt eller privat) och servi-

ceverksamhet i samband med sådana emissioner.

8. Penningmäkleri.
9. Förvaltning av tillgångar, såsom kassa- eller portföljförvaltning, förvaltning av alla former av kollektiva investeringar, förvaltning av pensionsfonder, förvaring och förvaltning av anförtrödda medel.
10. Reglering och clearing av finansiella tillgångar, däribland värdepapper, derivat och andra överlåtbara instrument.
11. Rådgivnings- och förmedlingstjänster och andra till finansiella tjänster relaterade tjänster med avseende på all verksamhet enligt punkterna 1—10 ovan, däribland kreditupplysning och kreditanalys, undersökningar och rådgivning i samband med investeringar och portföljer, rådgivning om förvärv samt omstrukturering av företag och företagsstrategier.
12. Tillhandahållande och överföring av finansiella upplysningar, finansiell databehandling och tillhörande program-

vara som andra leverantörer av finansiella tjänster tillhandahållit.

Följande typer av verksamhet skall undantas från definitionen av finansiella tjänster:

- a) Verksamhet som bedrivs av centralbanker eller någon annan offentlig institution inom ramen för penning- eller valutakurspolitik.
- b) Verksamhet som bedrivs av centralbanker, statliga organ eller myndigheter eller offentliga institutioner för statens räkning eller med statlig garanti utom i de fall då denna verksamhet kan bedrivs av företag som tillhandahåller finansiella tjänster i konkurrens med sådana offentliga organ.
- c) Verksamhet som ingår i lagstadgade sociala trygghets- eller pensionssystem, utom i de fall då denna verksamhet kan bedrivs av företag som tillhandahåller finansiella tjänster i konkurrens med offentliga organ eller privata institutioner.

BILAGA VII

IMMATERIELLA, INDUSTRIELLA OCH KOMMERSIELLA RÄTTIGHETER

(enligt artikel 71)

1. Artikel 71.3 avser följande multilaterala konventioner:

- Budapestöverenskommelsen om internationellt erkännande av deposition av mikroorganismer i samband med patentärenden (1977, ändrad 1980).
- Protokollet till Madridöverenskommelsen om den internationella registreringen av varumärken (Madrid, 1989).
- Internationella konventionen för skydd av växtförädlingsprodukter (tilläggsakt i Genève, 1991).

Stabiliserings- och associeringsrådet kan besluta att artikel 71.3 skall tillämpas på andra multilaterala konventioner.

2. Parterna bekräftar den vikt de fäster vid de förpliktelser som följer av följande multilaterala konventioner:

- Internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag (Rom, 1961).
- Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten (Stockholmstexten, 1967, ändrad 1979).

- Madridöverenskommelsen om den internationella registreringen av varumärken (Stockholmstexten, 1967, ändrad 1979).
- Konventionen om patentsamarbete (Washington, 1970, ändrad 1979, reviderad 1984).
- Konventionen om skydd för framställare av fonogram mot otillåten kopiering av deras fonogram (Genève, 1971).
- Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (Paristexten, 1971).
- Niceöverenskommelsen rörande den internationella klassificeringen av varor och tjänster för vilka varumärken gäller (Genève 1977, ändrad 1979).

3. Från och med ikraftträdandet av detta avtal skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i fråga om erkännande och skydd av immateriella, industriella och kommersiella rättigheter bevilja företag och medborgare i gemenskapen sådan behandling som inte är mindre förmånlig än den som beviljas ett tredje land enligt bilaterala avtal.

FÖRTECKNING ÖVER PROTOKOLL

- Protokoll 1 om textil- och beklädnadsprodukter
- Protokoll 2 om stålprodukter
- Protokoll 3 om handel med bearbetade jordbruksprodukter mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och gemenskapen
- Protokoll 4 om definition av begreppet "ursprungsprodukter" och om metoder för administrativt samarbete
- Protokoll 5 om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor

PROTOKOLL 5

om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor

Artikel 1

Definitioner

I detta protokoll avses med

- a) *tullagstiftning*: bestämmelser som gäller på Europeiska gemenskapens respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens territorier och som reglerar import, export och transitering av varor och hänförande av varor till alla andra slags tullförfaranden, inbegripet åtgärder avseende förbud, begränsning och kontroll,
- b) *begärande myndighet*: behörig administrativ myndighet som för detta ändamål utsetts av en avtalsslutande part och som gör en framställan om bistånd på grundval av detta protokoll,
- c) *anmodad myndighet*: behörig administrativ myndighet som för detta ändamål utsetts av en avtalsslutande part och som tar emot en framställan om bistånd på grundval av detta protokoll,
- d) *personuppgifter*: alla uppgifter avseende en identifierad eller identifierbar enskild individ,
- e) *överträdelse av tullagstiftningen*: alla kränkningar eller försök till kränkningar av tullagstiftningen.

Artikel 2

Räckvidd

1. De avtalsslutande parterna skall inom ramen för sina befogenheter lämna varandra bistånd på det sätt och i enlighet med de villkor som fastställs i detta protokoll för att sörja för en riktig tillämpning av tullagstiftningen, särskilt genom att förebygga, utreda och beivra överträdelser av denna lagstiftning.

2. Bistånd i tullfrågor i enlighet med detta protokoll skall vara tillämpligt på varje administrativ myndighet hos de avtalsslutande parterna som är behörig att tillämpa detta protokoll. Det skall inte påverka de regler som gäller ömsesidigt bistånd i straffrättsliga frågor. Det skall inte heller tillämpas på information som erhållits med stöd av befogenheter som utövats på framställan av en rättslig myndighet, utom när överlämnandet av sådan information har godkänts av samma rättsliga myndighet.

3. Bistånd vid uppbörd av tullar, skatter och böter skall inte omfattas av detta protokoll.

Artikel 3

Bistånd på begäran

1. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten lämna alla relevanta upplysningar som kan göra det möjligt för den begärande myndigheten att sörja för en riktig tillämpning av tullagstiftningen, inbegripet upplysningar om upptäckta eller planerade aktiviteter som innebär eller skulle kunna innebära en överträdelse av sådan lagstiftning.

2. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten informera den begärande myndigheten om huruvida

- a) de varor som exporterats från den ena avtalsslutande partens territorium på korrekt sätt har importerats till den andra avtalsslutande partens territorium och, vid behov, ange vilket tullförfarande som har tillämpats på varorna,
- b) de varor som importerats till den ena avtalsslutande partens territorium på korrekt sätt har exporterats från den andra avtalsslutande partens territorium och, vid behov, ange vilket tullförfarande som har tillämpats på varorna.

3. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten inom ramen för sina lagar och andra författningar vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att särskild övervakning sker av

- a) fysiska eller juridiska personer, om det finns skälig grund att anta att de är eller har varit inblandade i verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- b) platser där lager av varor har inrättats eller skulle kunna inrättas på ett sådant sätt att det finns skälig grund att anta att dessa varor är avsedda för verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- c) varor som är under transport eller som skulle kunna transporteras på ett sådant sätt att det finns skälig grund att anta att de är avsedda för verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- d) transportmedel som används eller kan komma att användas på ett sådant sätt att det finns skälig grund att anta att de är avsedda för verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen.

Artikel 4

Spontant bistånd

De avtalsslutande parterna skall, på eget initiativ och i enlighet med sina nationella lagar och författningar, bistå varandra om de anser detta vara nödvändigt för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, särskilt genom att tillhandahålla sådan information som de får om

- aktiviteter som är eller som förefaller att vara en verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen och som kan vara av intresse för den andra avtalsslutande parten,
- nya medel eller metoder som används för att utföra en verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- varor som enligt vad som är känt är föremål för en verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- fysiska eller juridiska personer som skäligen kan antas vara eller ha varit inblandade i verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- transportmedel som skäligen kan antas ha använts, användas eller komma att användas i verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen.

Artikel 5

Överlämnande, meddelande

På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten, i enlighet med de lagar och andra författningar som gäller för den, vidta alla nödvändiga åtgärder för att

- överlämna alla handlingar, eller

— meddela alla beslut,

som härrör från den begärande myndigheten och som faller inom detta protokolls räckvidd till en mottagare som är bosatt eller etablerad inom den anmodade myndighetens territorium.

En framställan om överlämnande av handlingar och om meddelande av beslut skall ske skriftligen på ett av den anmodade myndighetens officiella språk eller på ett språk som kan godtas av denna myndighet.

Artikel 6

Utformning av och innehåll i en framställan om bistånd

1. En framställan om bistånd enligt detta protokoll skall vara skriftlig. Den skall åtföljas av de handlingar som behövs för att framställan skall kunna tillmötesgå. I brådskande fall kan en muntlig framställan godtas, men en sådan framställan skall omedelbart bekräftas skriftligen.

2. En framställan enligt punkt 1 skall innehålla följande information:

- a) Begärande myndighet.
- b) Den åtgärd som begärs.
- c) Syftet med och orsaken till framställan.
- d) De lagar och andra författningar samt andra rättsliga bestämmelser som berörs.
- e) Så noggranna och fullständiga uppgifter som möjligt om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för undersökningarna.
- f) En sammanfattning av relevanta fakta och av de undersökningar som redan har utförts.

3. En framställan skall vara avfattad på ett av den anmodade myndighetens officiella språk eller på ett språk som kan godtas av denna myndighet. Detta krav skall inte gälla sådana handlingar som åtföljer framställan i enlighet med punkt 1.

4. Om en framställan inte uppfyller ovanstående formella krav får rättelse eller komplettering av den begäras; till dess får säkerhetsåtgärder vidtas.

Artikel 7

Handläggning av en framställan

1. För att tillmötesgå en framställan om bistånd skall den anmodade myndigheten inom ramen för sin behörighet och sina tillgängliga resurser förfara på samma sätt som om den handlade för egen räkning eller på framställan av övriga myndigheter i samma avtalslutande stat, och lämna den information som den redan förfogar över eller utföra eller låta utföra lämpliga undersökningar. Denna bestämmelse skall även gälla varje annan myndighet till vilken den anmodade myndigheten har lämnat en framställan när myndigheten inte kan handla på egen hand.

2. En framställan om bistånd skall handläggas i enlighet med den anmodade avtalslutande partens lagar och andra författningar.

3. En avtalslutande parts bemyndigade tjänstemän får, med den andra avtalslutande partens samtycke och på de villkor som denne ställer, infinna sig hos den anmodade myndigheten eller hos varje annan myndighet som berörs i enlighet med punkt 1 samt från dessa erhålla sådan information om aktiviteter som är eller som skulle kunna vara verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen vilken den begärande myndigheten behöver för tillämpningen av detta protokoll.

4. En avtalsslutande parts bemyndigade tjänstemän får, med den andra avtalsslutande partens samtycke och på de villkor som denne ställer, närvara vid undersökningar som genomförs inom den senare partens territorium.

Artikel 8

Form för meddelande av information

1. Den anmodade myndigheten skall skriftligen till den begärande myndigheten översända resultatet av gjorda undersökningar tillsammans med relevanta handlingar, be styrkta kopior eller andra föremål.

2. Sådan information kan lämnas i datoriserad form.

3. Originalhandlingar skall överlämnas endast på framställan härom, när bestyrkta kopior är otillräckliga. Dessa handlingar skall återlämnas så snart som möjligt.

Artikel 9

Undantag från skyldigheten att lämna bistånd

1. Bistånd får vägras eller underkastas vissa villkor eller krav i de fall då en part anser att bistånd enligt detta protokoll

- a) sannolikt kränker suveräniteten hos f.d. jugoslaviska republiken Makedonien eller hos en medlemsstat som har anmodats att lämna bistånd enligt detta protokoll, eller
- b) sannolikt skadar allmän ordning, säkerhet eller andra väsentliga intressen, särskilt i de fall som avses i artikel 10.2, eller
- c) medför kränkning av industri- eller företagshemligheter eller brott mot tystnadsplikten.

2. Biståndet får uppskjutas av den anmodade myndigheten om det skulle påverka en pågående undersökning eller rättslig åtgärd eller ett pågående mål. I så fall skall den anmodade myndigheten samråda med den begärande myndigheten för att fastställa om bistånd kan lämnas på de villkor som den anmodade myndigheten eventuellt kräver.

3. Om den begärande myndigheten söker sådant bistånd som den själv inte skulle kunna tillhandahålla om den hade fått en sådan framställan, skall den ange detta i sin framställan. Det ankommer då på den anmodade myndigheten att avgöra hur den skall förhålla sig till en sådan framställan.

4. I de fall som avses i punkterna 1 och 2 skall den begärande myndigheten snarast underrättas om den anmodade myndighetens beslut och skälen för detta.

Artikel 10

Informationsutbyte och sekretess

1. All information som, oavsett i vilken form, överlämnas i enlighet med detta protokoll skall vara konfidentiell eller föremål för restriktioner med avseende på dess utlämnande beroende på de tillämpliga bestämmelserna hos respektive avtalsslutande part. Den skall omfattas av bestämmelserna om sekretess och åtnjuta det skydd som gäller liknande information enligt tillämplig lagstiftning hos den avtalsslutande part som mottar informationen och enligt motsvarande bestämmelser som gäller för gemenskapens organ.

2. Personuppgifter får endast utbytas under förutsättning att den avtalsslutande part som mottar uppgifterna åtar sig att tillämpa en skyddsnivå som minst motsvarar den som i det särskilda fallet tillämpas av den avtalsslutande part som lämnar uppgifterna. Därför skall de avtalsslutande parterna överlämna information till varandra om de bestämmelser som är tillämpliga hos dem, inbegripet, i

förekommande fall, de gällande rättsreglerna i gemenskapens medlemsstater.

3. Att information som erhållits i enlighet med detta protokoll används i rättsliga eller administrativa förfaranden vilka inletts i fråga om verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen skall anses svara mot syftet med detta protokoll. De avtalslutande parterna får därför i uppteckningar av bevismaterial, rapporter och vittnesmål samt i mål inför domstol som bevis använda den information de har erhållit och de handlingar de har tagit del av i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll. Den behöriga myndighet som har lämnat denna information eller givit tillgång till handlingarna skall underrättas om sådan användning.

4. Den information som erhållits får endast användas för de syften som fastställs i detta protokoll. Om någon av de avtalslutande parterna önskar använda sådan information för andra syften, skall den parten inhämta ett skriftligt förhandsmedgivande från den myndighet som tillhandahöll informationen. Sådan användning skall då omfattas av de restriktioner som denna myndighet har fastställt.

Artikel 11

Experter och vittnen

En tjänsteman vid en anmodad myndighet får bemyndigas att inom ramen för detta bemyndigande inställa sig som expert eller vittne vid rättsliga eller administrativa förfaranden rörande frågor som omfattas av detta protokoll och framlägga de föremål, handlingar eller bestyrkta kopior därav som kan behövas i förfarandena. I en framställan om inställelse måste anges inför vilken rättslig eller administrativ myndighet som denne tjänsteman skall inställa sig samt om vilka frågor och i vilken egenskap tjänstemannen skall höras.

Artikel 12

Kostnader för bistånd

De avtalslutande parterna skall avstå från alla krav gentemot varandra på ersättning för kostnader som är en följd av tillämpningen av detta protokoll, förutom när det gäller kostnader för experter och vittnen samt för tolkar och översättare som inte är offentlig anställda.

Artikel 13

Genomförande

1. F.d. jugoslaviska republiken Makedoniens tullmyndigheter, å ena sidan, och behöriga enheter vid Europeiska gemenskapernas kommission och i förekommande fall medlemsstaternas tullmyndigheter, å andra sidan, skall ansvara för genomförandet av detta protokoll. De skall besluta om alla praktiska åtgärder och arrangemang som är nödvändiga för tillämpningen och därvid beakta gällande bestämmelser, särskilt inom området för dataskydd. De får föreslå behöriga organ att vidta sådana ändringar i detta protokoll som de anser nödvändiga.

2. De avtalslutande parterna skall samråda med varandra och informera varandra om de närmare tillämpningsföreskrifter som antas i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 14

Andra avtal

1. Med beaktande av Europeiska gemenskapens och dess medlemsstaters respektive befogenheter skall bestämmelserna i detta protokoll

— inte inverka på de avtalslutande parternas förpliktelser enligt andra internationella avtal eller konventioner,

— anses komplettera de avtal om ömsesi-

digt bistånd som har ingåtts eller kan komma att ingås mellan enskilda medlemsstater och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien,

- inte inverka på gemenskapsbestämmelserna om överlämnande mellan de behöriga enheterna inom Europeiska gemenskapernas kommission och medlemsstaternas tullmyndigheter av information som erhållits inom ramen för detta protokoll och som kan vara av intresse för gemenskapen.

2. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 1 skall bestämmelserna i detta protokoll ha

företräde framför bestämmelser i sådana bilaterala avtal om ömsesidigt bistånd som har ingåtts eller kan komma att ingås mellan enskilda medlemsstater och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i de fall då bestämmelserna i de senare är oförenliga med bestämmelserna i detta protokoll.

3. När det gäller frågor om tillämpligheten av detta protokoll skall de avtalslutande parterna samråda för att lösa dessa inom ramen för den stabiliserings- och associeringskommitté som inrättats i enlighet med artikel 114 i stabiliserings- och associeringsavtalet.